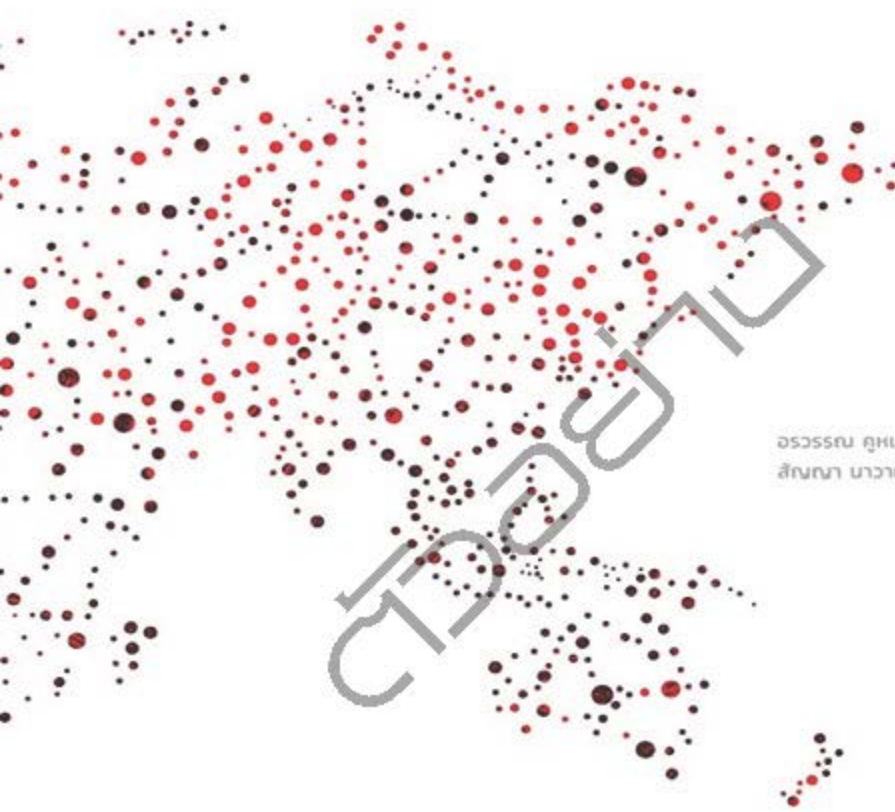

G Y P Z Y

บทเขียนรางวัลพูลิตเซอร์ GUNS, GERMS, AND STEEL และ COLLAPSE

UPHEAVAL

TURNING POINTS for NATIONS IN CRISIS

อรรถกร กุญแจวิทย์ บรรณาธิการ
สิริภมา บรรณาธิการ แปล

การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่
จุดเปลี่ยนสำหรับนานาประเทศท่ามกลางภาวะวิกฤต

JARED DIAMOND

"จared ไดมอนด์สร้างงานชิ้นใหม่ชิ้นอีกครั้ง เป็นตำนานของมนุษยชาติชิ้นหนึ่งที่น่าอัศจรรย์ แหวกแนวไม่เหมือนใคร และพร้อมพร้อม
เสนอทฤษฎีที่สำคัญอย่างยิ่งยวดสำหรับช่วงเวลาอันยากลำบากของเรา" สตีเวน พิงเกอร์ ผู้เขียน Enlightenment Now

คำอธิบายใหม่ที่น่าตื่นใจที่ว่าเพราะเหตุใดและด้วยวิธีการใด
บางประเทศจึงฟื้นตัวจากวิกฤตการณ์ได้ในขณะที่บางประเทศทำไม่ได้
โดยผู้เขียนหนังสือเบสต์เซลเลอร์สี่ชื่อ
ปืน เชื้อโรค เหล็กกล้า (Guns, Germs, and Steel)
และ *ล่มสลาย (Collapse)*

ในหนังสือเบสต์เซลเลอร์ที่โด่งดังทั่วโลก *ปืน เชื้อโรค เหล็กกล้า (Guns, Germs, and Steel)* และ *ล่มสลาย (Collapse)* จาเร็ด ไดมอนด์เปลี่ยนแปลงความเข้าใจของเราใหม่เกี่ยวกับการเกิดขึ้นและการล่มสลายของอารยธรรมต่างๆ มาบัดนี้ในหนังสือเล่มที่สามของเขาในชุดไตรภาคอันยิ่งใหญ่เป็นที่จดจำนี้ เขาอธิบายว่าบางประเทศฟื้นตัวจากภาวะวิกฤตด้วยการเปลี่ยนแปลงที่เลือกสรรอันเป็นกลไกการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับการพลิกฟื้นคืนจากวิกฤตการณ์ในชีวิตของบุคคลทั่วไปที่พบเห็นกันมากกว่าได้อย่างไร

ไดมอนด์เปรียบเทียบ 6 ประเทศที่เพิ่งรอดพ้นจากการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่เมื่อไม่นานมานี้ โสมาตั้งแต่เหตุการณ์กองเรือของสหรัฐฯ ซึ่งนำโดยพลเรือจัตวาเพอร์รีกดดันให้ญี่ปุ่นเปิดประเทศ การโจมตีของโซเวียตต่อฟินแลนด์ การรัฐประหารและต่อต้านรัฐประหารที่มีคนเสียชีวิตจำนวนมากในชิลีและอินโดนีเซีย มาจนถึงการเปลี่ยนแปลงประเทศเยอรมนีและออสเตรเลียหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เนื่องจากไดมอนด์เคยใช้ชีวิตและพูดภาษาห้าในหกประเทศที่เขาเขียนถึงได้ดี เขาจึงสามารถนำเสนอประวัติความเป็นมาของประเทศเหล่านั้นอย่างลงลึกถึงไส้ถึงพุงจากประสบการณ์ตรง ประเทศเหล่านั้นรับมือวิกฤตการณ์ได้ (ในระดับที่แตกต่างกัน) โดยอาศัยกลไกหลายอย่าง เช่น การยอมรับว่าเป็นภาระความรับผิดชอบของตนเอง ประเมินตนเองอย่างซื่อตรงแม้เจ็บปวด และเรียนรู้จากโมเดลของประเทศอื่นๆ เมื่อมองสู่นาคต ไดมอนด์ตรวจสอบว่าสหรัฐฯ ญี่ปุ่น และทั่วโลกจัดการปัญหาหนักหน่วงที่กำลังเผชิญในปัจจุบันได้สำเร็จหรือไม่ เราสามารถเรียนรู้บทเรียนจากอดีตได้หรือไม่

เนื่องจากมีการเสริมมิติทางจิตวิทยาให้กับมุมมองที่ลงลึกด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ชีววิทยา และมานุษยวิทยาอันเป็นจุดเด่นในบรรดาหนังสือของไดมอนด์อยู่แล้ว *การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่* จึงเผยให้เห็นปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อทั้งบุคคลและประเทศให้รับมือกับความท้าทายครั้งใหญ่ๆ ได้ ผลก็คือหนังสือที่มีขอบเขตกว้างขวางรวบรวมหากาพย์ แต่ก็ยังเป็นหนังสือที่เปิดเผยตัวตนของเขามากที่สุดด้วยเช่นกัน

จาเร็ด ไดมอนด์ พหุस्तผู้มีชื่อเสียง เป็นอาจารย์ภาคควิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ลอสแอนเจลิส ได้รับรางวัลมากมาย รวมถึงรางวัล the U.S. National Medal of Science ของสหรัฐฯ รางวัล International Cosmos Prize จากประเทศญี่ปุ่น ได้รับทุนจากมูลนิธิแมคอาเธอร์ ได้รับรางวัลพูลิตเซอร์ สาขาสารคดีทั่วไป และได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการ the U.S. National Academy of Sciences เขาเขียนหนังสือขายดีทั่วโลกหลายเล่ม ได้แก่ *Guns, Germs, and Steel*; *Collapse*; *Why Is Sex Fun?*; *The World Until Yesterday*; และ *The Third Chimpanzee* และยังเป็นพิธีกรรายการชุดสารคดีทางโทรทัศน์เกี่ยวกับหนังสือ 3 เล่มของตนเอง

GYPZY

การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่:
จุดเปลี่ยนสำหรับนานาชาติท่ามกลางภาวะวิกฤต
UPHEAVAL:

Turning Points for Nations in Crisis

จาเร็ด ไดมอนด์: เขียน

จรรยาพร คุณเจริญ นาวายุทธ และ สัญญา นาวายุทธ: แปล

ราคา 530 บาท

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง 2563 สำนักพิมพ์ยีพีซี

ALL RIGHTS RESERVED.

Copyright © 2019 by Jared Diamond.

Thai translation right © 2020 by Gypsy Publishing Co., Ltd.

© ข้อความและรูปภาพในหนังสือเล่มนี้ สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. 2558 การคัดลอกส่วนใดๆ ในหนังสือเล่มนี้ไปเผยแพร่ไม่ว่าในรูปแบบใดต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน ยกเว้นเพื่อการอ้างอิง การวิจารณ์ และประชาสัมพันธ์

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

ไดมอนด์, จาเร็ด.

การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่: จุดเปลี่ยนสำหรับนานาชาติท่ามกลางภาวะวิกฤต = UPHEAVAL:

turning points for nations in crisis.-- กรุงเทพฯ : ยีพีซี กรุ๊ป, 2563.

592 หน้า.

1. การจัดการภาวะวิกฤตในภาคครัวเรือน--การศึกษาเฉพาะกรณี. 2. ประวัติศาสตร์สังคม--การศึกษาเฉพาะกรณี.
3. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม--การศึกษาเฉพาะกรณี. I. จรรยาพร คุณเจริญ นาวายุทธ, ผู้แปล. II. สัญญา นาวายุทธ, ผู้แปลร่วม. III. ชื่อเรื่อง.

303.48409

ISBN 978-616-301-720-9

บรรณาธิการอำนวยการ

: คธาอุศิ เภ็นุ่ย

บรรณาธิการบริหาร

: สุวชัย พิงชัยภูมิ

ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร

: วาสนา ชูรัตน์

กองบรรณาธิการ

: คณิตา สุดวาม พรรณิกา คอโสภา นันทนา อุศิ

หัวหน้าฝ่ายพิสูจน์อักษร

: สวรรค์ เพ็ชรรัตน์

ฝ่ายพิสูจน์อักษร

: ณัฐพร เขียววสุ่ม สุธาร์รัตน์ วรรณดาว

รูปเล่ม

: วรินทร์ เกตุรัตน์

ออกแบบปก

: Rabbithood Studio

ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด

: นุชนันท์ ทักษิณามันฑิต

ผู้จัดการฝ่ายการตลาด

: ชิตพล จันทร์

ผู้จัดการทั่วไป

: เวชพงษ์รัตน์มาลี

จัดพิมพ์โดย

: บริษัท ยีพีซี กรุ๊ป จำกัด เลขที่ 37/145 รามคำแหง 98

แขวง/เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ 10240

โทร. 0 2728 0939 โทรสาร. 0 2728 0939 ต่อ 108

พิมพ์ที่

: บริษัท วิชั่น พรีเมส จำกัด โทร. 0 2147 3175-6

จัดจำหน่าย

: บริษัท ยีพีซี กรุ๊ป จำกัด โทร. 0 2728 0939

www.gypsygroup.net

www.facebook.com/gypsygroup.co.ltd

LINE ID: @gypzy

สนใจสั่งซื้อหนังสือจำนวนมากเพื่อสนับสนุนทางการศึกษา สำนักพิมพ์ลดราคาพิเศษ ติดต่อ โทร. 0 2728 0939

จาเร็ด ไดมอนด์

UPHEAVAL

TURNING POINTS for NATIONS IN CRISIS

การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่
จุดเปลี่ยนสำหรับนานาประเทศ
ท่ามกลางภาวะวิกฤต

คำนำสำนักพิมพ์

หลังจากที่สำนักพิมพ์ยิปซีได้จัดพิมพ์หนังสือเบสต์เซลเลอร์อันเลื่องชื่อคือ ‘ปืน เชื้อโรค เหล็กกล้า กับชะตากรรมของสังคมมนุษย์’ (GUNS, GERMS, AND STEEL: The Fates of Human Societies) ของ ‘จาเร็ด ไดมอนด์’ ซึ่งได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีจากท่านผู้อ่าน บัดนี้เป็นเวลาอันเหมาะสมที่สำนักพิมพ์ยิปซีขอนำเสนอหนังสืออีกเล่มของเขาคือ UPHEAVAL: Turning Points for Nations in Crisis หรือในชื่อภาษาไทย ‘การเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่: จุดเปลี่ยนสำหรับนานาประเทศท่ามกลางภาวะวิกฤต’ อันเป็นงานชิ้นใหญ่อีกชิ้นหนึ่งที่นำอัศจรรย์ใจของจาเร็ด ไดมอนด์ ที่นำเสนอบทเรียนสำคัญอย่างยิ่งสำหรับห้วงเวลาอันเป็นวิกฤตการณ์ของมนุษยชาติ

เพราะเหตุใดและด้วยวิธีการใดบางประเทศจึงฟื้นตัวจากวิกฤตการณ์ได้ในขณะที่บางประเทศทำไม่ได้ ซึ่งไดมอนด์อธิบายให้เราเข้าใจว่าบางประเทศฟื้นตัวจากภาวะวิกฤตด้วยการเปลี่ยนแปลงที่เลือกสรรอันเป็นกลไกการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับการพลิกฟื้นคืนจากวิกฤตการณ์ในชีวิตของบุคคลทั่วไปได้อย่างไร โดยเขาได้เปรียบเทียบ 6 ประเทศที่เพิ่งรอดพ้นจากวิกฤตการณ์และการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่เมื่อไม่นานมานี้ ไล่มาตั้งแต่เหตุการณ์ที่พลเรือจัตวาเพอร์รีนำกองเรือสหรัฐฯ เข้ากอดตันให้ญี่ปุ่นเปิดประเทศ การรับมือและแก้ปัญหาของฟินแลนด์ต่อการถูกโจมตีจากสหภาพโซเวียต การรัฐประหารที่มีคนล้มตายเป็นจำนวนมากในชิลีและอินโดนีเซีย มาจนถึงการเปลี่ยนแปลงประเทศเยอรมนีและออสเตรเลียหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศเหล่านี้รับมือวิกฤตการณ์ได้โดยอาศัยกลไกหลายอย่าง เช่น การยอมรับว่าเป็นภาระความรับผิดชอบของตนเอง ประเมินตนเองอย่างซื่อตรง (แม้มันจะเจ็บปวดสักเพียงใด) และเรียนรู้จากโมเดลของประเทศอื่นๆ

คงไม่ได้เป็นการกล่าวเกินไปกว่าที่จะบอกว่า UPHEAVAL: Turning Points for Nations in Crisis หรือ ‘การเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่: จุดเปลี่ยน

สำหรับนานาประเทศท่ามกลางภาวะวิกฤต' คือหนังสือที่นำเสนอมุมมองที่ยอดเยี่ยมเกี่ยวกับประเทศต่างๆ ในภาวะวิกฤต และนับเป็นเวลาที่เหมาะสมที่ผู้อ่านได้อ่านหนังสือเล่มนี้ (รวมถึงเล่ม ปีน เชื่อโรค เหล็กกล้า) ในห้วงเวลานี้ ซึ่งขณะที่เขียนคำนำสำนักพิมพ์อยู่นี้ (ปลายเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563) โรคร้ายอันเกิดจากไวรัสโคโรนา-19 กำลังแพร่ระบาดไปทั่วโลก ประเทศต่างๆ อยู่ในภาวะวิกฤต เกิดความตึงเครียดอย่างหนัก แต่อย่างไรก็ตาม มนุษย์ก็ยังคงต้องเรียนรู้ เพื่อหาทางเยียวยารักษา แก้ปัญหา และป้องกัน โรคร้ายครั้งนี้เรียกร่องสติ ปัญญา และการร่วมแรงร่วมใจกันของมนุษย์ทุกคนอย่างมากเพื่อให้เรารอดพ้นจากหายนะภัยอันทำลายใหญ่หลวงนี้ไปได้

และหนังสือเล่มนี้ของจาเร็ด ไดมอนด์ถือเป็นของขวัญแห่งปัญญาที่ช่วยเปิดหูเปิดตาเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ อันนำไปสู่วิกฤตการณ์ รวมถึงวิธีรับมือกับปัญหา และความสามารถในการฟื้นตัวจากภาวะวิกฤต ได้รู้ว่ามีบุคคลและประเทศต่างๆ ประสบเหตุการณ์และ 'วิกฤตการณ์' ในลักษณะที่คล้ายๆ กันอย่างไรบ้าง และต่อไปนี้ขอเชิญท่านผู้อ่านเดินทางลัดเลาะไปในมหากาพย์ 'การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่' ที่มีขอบเขตกว้างขวาง อันแสนจะเฉียบคม ลุ่มลึก แจ่มชัด มีเสน่ห์ และเปี่ยมด้วยความเห็นอกเห็นใจของจาเร็ด ไดมอนด์ ในห้วงเวลาที่วิกฤตการณ์ระดับชาติเกิดขึ้นทั่วโลก เมื่อเรามองไปสู่อนาคต ทั่วโลกจะจัดการกับ 'วิกฤตการณ์' หนักหน่วงที่กำลังเผชิญในปัจจุบันได้สำเร็จหรือไม่ เราสามารถเรียนรู้บทเรียนจากอดีตได้หรือไม่ นี่คือนหนังสือที่เปี่ยมด้วยปรัชญาญาณ ที่สำนักพิมพ์ยึดปณิธานชวนทุกท่านอ่านกันจริงๆ

ด้วยความปรารถนาดี

สำนักพิมพ์ยิปซี

ผมอุทิศหนังสือเล่มนี้
สำหรับความทรงจำที่มีต่อคุณพ่อคุณแม่ของผม
หลุยส์และฟลอรา ไดมอนด์
และสำหรับอนาคตของภรรยาผม มารี โคเซน
กับบุตรชายของผมคือแมกซ์และโจชัว ไดมอนด์

สารบัญ

อารัมภบท มรดกตกทอดจากโคโคไนต์โกรฟ 15

สองเรื่องราว - อะไรคือวิกฤตการณ์ - วิกฤตการณ์ระดับ
ปัจเจกกับวิกฤตการณ์ระดับชาติ - หนังสือเล่มนี้คืออะไร
และไม่ใช่อะไร - แผนผังของหนังสือเล่มนี้

ส่วนที่ 1 | บุคคล

บทที่ 1 วิกฤตระดับบุคคล 41

วิกฤตการณ์ระดับบุคคล - เส้นทางชีวิต - จัดการกับภาวะ
วิกฤต - ปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลลัพธ์ - วิกฤตการณ์ระดับ
ประเทศ

ส่วนที่ 2 | ประเทศ: พัฒนาการของวิกฤตการณ์

บทที่ 2 สงครามระหว่างฟินแลนด์กับสหภาพโซเวียต 73

เยือนฟินแลนด์ - ภาษา - ฟินแลนด์ก่อนปี 1939 - สงคราม
ฤดูหนาว - สงครามฤดูหนาวสงบลง - สงครามต่อเนื่อง - หลัง
ปี 1945 - เดินเลี้ยงตัวบนเส้นลวด - ดำเนินนโยบายแบบ
ฟินแลนด์ - กรอบคิดว่าด้วยวิกฤตการณ์

บทที่ 3 จุดกำเนิดญี่ปุ่นยุคใหม่ 125

ความสัมพันธ์ของผมกับญี่ปุ่น - ญี่ปุ่นก่อนปี 1853 - เพอร์รี่
- ช่วงปี 1853 ถึงปี 1868 - ยุคเมจิ - การปฏิรูปเมจิ - 'การ
ทำให้เป็นตะวันตก' - การขยายอำนาจโพ้นทะเล - กรอบคิด
ว่าด้วยวิกฤตการณ์ - คำถาม

บทที่ 4 ซิสึเพื่อชาวซิสึทั้งหมด 173

เยือนซิสึ - ซิสึก่อนปี 1970 - อัลเบนเด - รัฐประหารและ
ปิโนเชต์ - เศรษฐกิจจนกระทั่ง "ไมเออา" - หลังยุคปิโนเชต์ -
เงาปิโนเชต์ - กรอบคิดว่าด้วยวิกฤตการณ์ - กลับสู่ซิสึ

บทที่ 5 อินโดนีเซีย การเติบโตของประเทศเกิดใหม่ 217

ในโรงแรมแห่งหนึ่ง - ภูมิหลังของอินโดนีเซีย - ยุคอาณานิคม - เอกราช - ซูการ์โน - รัฐประหาร - การสังหารหมู่ - ซูฮาร์โต - มรดกของซูฮาร์โต - กรอบคิดว่าด้วยวิกฤตการณ์ - กลับสู่อินโดนีเซีย

บทที่ 6 สร้างประเทศเยอรมนีใหม่ 261

เยอรมนีในปี 1945 - ช่วงปี 1945 ถึงปี 1961 - ชาวเยอรมันกับคำพิพากษา - ปี 1968 - ผลที่ตามมาจากวิกฤตการณ์ปี 1968 - บริพันธ์กับการรวมชาติ - ข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ - สงสารตัวเอง? - ผู้นำกับความเป็นจริง - กรอบคิดว่าด้วยวิกฤตการณ์

บทที่ 7 ออสเตรเลีย: เราคือใคร? 305

เยื่อนออสเตรเลีย - กองเรือชุดแรกและชาวอะบอริจิน - ผู้อพยพรุ่นแรกๆ - การปกครองตนเอง - สหพันธรัฐ - ห้ามเข้า - สงครามโลกครั้งที่ 1 - สงครามโลกครั้งที่ 2 - คลายความสัมพันธ์ - จุดจบของออสเตรเลียสีขาว - กรอบคิดว่าด้วยวิกฤตการณ์

ส่วนที่ 3 | ประเทศและโลก: วิกฤตการณ์เริ่มแล้ว

บทที่ 8 ญี่ปุ่น: อะไรอยู่ข้างหน้า? 353

ญี่ปุ่นในปัจจุบัน - ระบบเศรษฐกิจ - ข้อได้เปรียบ - หนี้ของรัฐบาล - สตรี - เด็กแรกเกิด - ผู้ชราและจำนวนประชากรที่ลดลง - ผู้อพยพเข้าประเทศ - จีนและเกาหลี - การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ - กรอบคิดว่าด้วยวิกฤตการณ์

บทที่ 9 สหรัฐฯ: อะไรอยู่ข้างหน้า? จุดแข็ง 389

และปัญหาใหญ่ที่สุด

สหรัฐฯ ในปัจจุบัน - ความมั่งคั่ง - ภูมิศาสตร์ - ข้อดีของระบอบประชาธิปไตย - ข้อได้เปรียบอื่นๆ - การแบ่งขั้วทางการเมือง - ทำไหม? - การแบ่งขั้วแบบอื่น

บทที่ 10 อะไรรอสหรัฐฯ อยู่ข้างหน้า? สามปัญหา ‘อื่น’	431
ปัญหาอื่น - การเลือกตั้ง - ความไม่เสมอภาคและปัญหาการ เลื่อนชั้นทางสังคม - แล้วจะเป็นอะไรไป? - การลงทุนเพื่อ อนาคต - กรอบคิดว่าด้วยวิกฤตการณ์	
บทที่ 11 อะไรรอโลกเราอยู่?	463
โลกทุกวันนี้ - อารุทนิวเคลียร์ - การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ - เชื้อเพลิงฟอสซิล - แหล่งพลังงานทางเลือก - ทรัพยากร ธรรมชาติอื่นๆ - ความไม่เท่าเทียม - กรอบคิดว่าด้วย วิกฤตการณ์	
ปัจฉิมบท บทเรียน คำถาม และมุมมองสู่อนาคต	509
ปัจจัยที่ใช้คาดการณ์ - วิกฤตการณ์จำเป็นหรือไม่? - บทบาท ของผู้นำในประวัติศาสตร์ - บทบาทของผู้นำบุคลิกพิเศษ - จะเกิดอะไรขึ้นต่อไป? - บทเรียนสำหรับอนาคต	
โควิดในฐานะวิกฤตโลก	554
(คำนำจากหนังสือ Uproaval ฉบับปกอ่อนภาษาไทยแปล โดยจาเร็ด ไดมอนด์)	
กิตติกรรมประกาศ	559
ที่มาภาพประกอบ	561
หนังสืออ่านเพิ่มเติม	565
ดัชนี	581

UPHEAVAL

TURNING POINTS for NATIONS IN CRISIS

การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่
จุดเปลี่ยนสำหรับนานาชาติ
ท่ามกลางภาวะวิกฤต

อารัมภบท

LEGACIES OF COCOANUT GROVE มรดกตกทอดจากโคโคนัทโกรฟ

สองเรื่องราว – อะไรคือวิกฤตการณ์ – วิกฤตการณ์
ระดับปัจเจกกับวิกฤตการณ์ระดับชาติ – หนังสือเล่มนี้
คืออะไรและไม่ใช่อะไร – แผนผังของหนังสือเล่มนี้

มีอย่างน้อยสักครั้งในชีวิตที่คนเราส่วนใหญ่มีประสบการณ์ส่วนตัวที่ต้อง
เผชิญการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่หรือที่เรียกว่าวิกฤตการณ์ซึ่งอาจหาทางออก
ได้สำเร็จหรือไม่ก็ได้ด้วยวิธีเปลี่ยนแปลงตนเอง ในทำนองเดียวกัน ประเทศ
ต่างๆ ล้วนประสบวิกฤตการณ์ของชาติซึ่งอาจหาทางออกได้สำเร็จหรือไม่ก็ได้
ด้วยวิธีเปลี่ยนแปลงระดับชาติ มีงานวิจัยและข้อมูลจากกรณีเรื่องราวต่างๆ
โดยนักจิตบำบัดเพิ่มขึ้นมากมายเกี่ยวกับการแก้ปัญหาวิกฤตในชีวิตคนเรา
ข้อสรุปเหล่านี้จะช่วยให้เราเข้าใจวิธีหาทางออกจากวิกฤตการณ์ของประเทศ
ได้หรือไม่

เพื่อให้เห็นภาพวิกฤตการณ์ระดับบุคคลและระดับประเทศให้ชัดเจน
ผมจะเริ่มต้นหนังสือเล่มนี้ด้วยเรื่องของผมเองสองเรื่อง กล่าวกันว่าเด็กมี
ความจำที่สามารถย้อนเวลาได้แน่นอนช่วงแรกสุดตอนอายุราว 4 ขวบ ถึง
แม่เด็กๆ จำเหตุการณ์ก่อนหน้านั้นได้แต่ก็เลือนรางมาก ข้อสรุปทั่วไปนี้ใช้ได้
กับผม เพราะความจำแรกสุดที่ผมนึกออกคือเหตุการณ์ไฟไหม้ในดัลลาส
โคโคนัทโกรฟที่บอสตัน ซึ่งบังเอิญเกิดขึ้นหลังวันครบรอบอายุ 5 ขวบของ

ผมพอดี แม่ (โชคดีที่) ผมไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ไฟไหม้ครั้งนั้นด้วยตัวเอง แต่ผมก็มีประสบการณ์ชั้นสองผ่านการเล่าเรื่องน่ากลัวนี้โดยพ่อผมซึ่งเป็นแพทย์

28 พฤศจิกายน ค.ศ. 1942 เกิดเหตุเพลิงไหม้และลูกกลมอย่างรวดเร็วในไนต์คลับที่มีผู้คนแออัดชื่อโคโคไนต์โกรฟที่บอสตัน ทางออกซึ่งมีทางเดียวถูกปิดกั้น ผู้เสียชีวิตทั้งหมด 492 รายและบาดเจ็บอีกหลายร้อยรายจากการขาดอากาศหายใจ สุดคว้นเข้าปอด เขียวบกัน หรือไม่กี่โดนไฟเผา (ภาพ 0.1) แพทย์และโรงพยาบาลทั้งหลายในบอสตันต่างโกลาหลงานล้นมือ ไม่เฉพาะเรื่องเหยื่อที่บาดเจ็บหรือกำลังจะตาย ยังมีเหยื่อที่ได้รับผลกระทบทางจิตใจจากเหตุการณ์นี้ด้วย ไม่ว่าจะเป็พวกญาติที่ลัษสนว่าุ่นที่สามีหรือภรรยา ลูก หรือพี่น้องเสียชีวิตอย่างสยดสยอง บรรดาผู้รอดชีวิตเองก็จิตใจบอบช้ำเพราะรู้สึกผิดที่ตนเองรอดชีวิตขณะที่หลายร้อยคนตายจากไป ก่อน

ภาพ 0.1 : เพลิงไหม้ที่โคโคไนต์โกรฟในบอสตันเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน ค.ศ. 1942 คร่าชีวิต 492 คนในไนต์คลับที่มีผู้คนแออัด อันเป็นที่มาของระบบการบำบัดในภาวะวิกฤต

เวลา 22.15 น. ชีวิตพวกเขาจึงดำเนินไปตามปกติ จิตใจอยู่ที่การเฉลิมฉลองเทศกาลวันขอบคุณพระเจ้าช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ ชมเกมฟุตบอล และการลาพักจากสงครามของเหล่าทหาร แต่พอถึงเวลา 23.00 น. เหลือส่วนใหญ่นอนไปแล้ว และชีวิตของญาติพี่น้องและผู้รอดชีวิตตกอยู่ในภาวะวิกฤต เส้นทางชีวิตที่วาดหวังสำหรับอนาคตไว้พลันล่มสลาย พวกเขา รู้สึกละอายที่ตัวเองมีชีวิตอยู่ขณะบุคคลอันเป็นที่รักตายจากไป ญาติมิตรคนใกล้ชิดกับคนตายเหล่านี้สูญเสียผู้เป็นศูนย์รวมความเป็นตัวตนของพวกเขาไปใหม่ครั้งนั้น ลั่นคลอนศรัทธาที่เรามีต่อโลกแห่งความยุติธรรม ไม่เพียงศรัทธาของผู้ที่รอดชีวิตจากเหตุการณ์เท่านั้น แต่ยังรวมถึงชาวบอสตันที่อยู่ห่างจากสถานที่เกิดเหตุ (รวมถึงผมที่อายุ 5 ขวบ) ด้วย ผู้ถูกลงทัณฑ์ไม่ใช่เด็กหนุ่มเด็กคนองหรือคนชั่วร้ายเลวทราม พวกเขาเป็นเพียงคนธรรมดาๆ ที่ตายไปทั้งที่ไม่ใช่ความผิดของตนเลย

ผู้รอดชีวิตและญาติบางคนเกิดบาดแผลบอบช้ำทางใจไปตลอดชีวิต บางคนถึงกับฆ่าตัวตาย แต่ส่วนใหญ่หลังจากจมจ่อมอยู่ในความรู้สึกเจ็บปวดอย่างรุนแรงนานหลายสัปดาห์ตอนที่ยังทำให้รับความสูญเสียไม่ได้ก็เริ่มคลายความเศร้าเสียใจ เริ่มประเมินคุณค่าตัวเองใหม่ สร้างชีวิตใหม่ และพบว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกไม่ได้พังทลายไปสิ้น หลายคนสูญเสียคู่ชีวิตก็เริ่มชีวิตสมรสใหม่ ทว่าแม้กระทั่งกรณีที่ดีที่สุด หลายคนสิบปีหลังจากนั้นพวกเขายังคงเป็นภาพโมเสกหรือภาพชิ้นส่วนหลากหลายแห่งตัวตนใหม่ที่เกิดขึ้นหลังเหตุการณ์เพลิงไหม้ที่โคโคไนต์โกรฟที่ประกอบรวมเข้ากับชิ้นส่วนตัวตนเดิมก่อนหน้าเหตุการณ์นั้น เรายังมีโอกาสอีกบ่อยครั้งในหนังสือเล่มนี้ที่จะใช้การอุปมาอุปไมยเปรียบเทียบ ‘ภาพโมเสก’ หรือภาพชิ้นส่วนอันหลากหลายับบุคคลและชาติต่างๆ ซึ่งมีปัจจัยที่แตกต่างหลากหลายกันมากมาอยู่รวมกันโดยไม่ฝ้ายนั้

โคโคไนต์โกรฟเป็นตัวอย่งวิกฤตแบบสุดขีดระดับบุคคล แต่สุดขีดในแง่ที่ว่าเรื่องร้ายแรงเช่นนี้เกิดขึ้นกับเหยื่อจำนวนมากพร้อมกันทีเดียว อันที่จริงมีเหยื่อจำนวนมากที่เหตุการณ์เพลิงไหม้ครั้งนั้นได้ผลักดันให้ตกอยู่ในภาวะวิกฤตด้วยจนต้องหาวิธีแก้ปัญหาแบบใหม่ในเชิงจิตบำบัดดังเช่นที่จะได้เห็นกันในบทที่ 1 คนเรจำนวนมากมีประสบการณ์กับโศกนาฏกรรมส่วนบุคคล

ทำนองนี้กับชีวิตตนเองโดยตรงหรือผ่านประสบการณ์ของญาติพี่น้องหรือเพื่อนฝูง กระนั้นโศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นเหยื่อเพียงรายเดียวก็สร้างความเจ็บปวดแก่ผู้เป็นเหยื่อและแวดวงเพื่อนฝูงได้แบบที่ไฟไหม้โคโคไนต์โกโรฟสร้าง ความเจ็บปวดแก่ผู้คนในแวดวงของเหยื่อทั้ง 492 รายเช่นกัน

ที่นี้ลองมาเปรียบเทียบกันดู ต่อไปนี้คือตัวอย่างภาวะวิกฤตระดับประเทศ ผมเคยอาศัยอยู่ในประเทศอังกฤษช่วงปลายทศวรรษ 1950 ถึงต้นทศวรรษ 1960 อันเป็นช่วงที่อังกฤษประสบกับวิกฤตการณ์ระดับชาติที่ก่อตัวขึ้นอย่างช้าๆ แม้อ่อนนั้นเพื่อนชาวอังกฤษและตัวผมเองยังมองไม่ออก อังกฤษเป็นผู้นำโลกด้านวิทยาศาสตร์ เป็นชาติที่รุ่มรวยด้วยประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ภาควิทยาศาสตร์ และเป็นหนึ่งเดียวที่ไม่มีใครเหมือน เป็นประเทศที่ยังคงอึดแอ็บกับความทรงจำที่เคยมีกองเรือขนาดใหญ่ที่สุดในโลก มั่งคั่งที่สุด และเป็นจักรวรรดิที่ครอบคลุมดินแดนกว้างใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ โชคร้ายที่ในทศวรรษ 1950 อังกฤษเกิดปัญหาเศรษฐกิจทรุดตัวอย่างหนัก สูญเสียสถานะจักรวรรดิและอำนาจของตน มีความขัดแย้งเรื่องบทบาทของตนในทวีปยุโรป เผชิญปัญหาความขัดแย้งทางชนชั้นที่มีมานานและปัญหาผู้อพยพที่ทะลักเข้ามาในช่วงนี้ เรื่องทุกอย่างประดังประเดจนถึงขีดสุดในระหว่างปี 1956-1961 เมื่ออังกฤษปลดประจำการเรือรบที่เหลือทั้งหมด เผชิญการจลาจลทางเชื้อชาติเป็นครั้งแรก จำเป็นต้องเริ่มให้เอกราชแก่ดินแดนอาณานิคมในแอฟริกา และได้แต่ปล่อยให้วิกฤตคลองสุเอซ เปิดเผยอย่างน่าอัศจรรย์ว่าตนสูญเสียศักยภาพที่จะปฏิบัติการใดๆ อย่างเป็นอิสระตามอำเภอใจในฐานะมหาอำนาจไปแล้ว เพื่อนๆ ชาวอังกฤษของผมพยายามอย่างหนักเพื่อเข้าใจเหตุการณ์เหล่านี้และอธิบายให้ผมในฐานะแขกชาวอเมริกันเข้าใจ ปัญหาที่โหมกระหน่ำเหล่านี้ทำให้การอภิปรายถกเถียงเป็นไปอย่างรุนแรงเข้มข้นในหมู่ประชาชนและนักการเมืองอังกฤษเกี่ยวกับอัตลักษณ์หรือตัวตน รวมทั้งบทบาทของอังกฤษ

หลังจากนั้น 60 ปี ในปัจจุบันอังกฤษกลายเป็นภาพโมเสกของอัตลักษณ์ทั้งเก่าและใหม่ อังกฤษสลัดจักรวรรดิทิ้ง กลายเป็นสังคมหลายเชื้อชาติ ใช้นโยบายรัฐสวัสดิการ และมีสถานศึกษาคุณภาพสูงที่ดำเนินการโดยรัฐเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางชนชั้น อังกฤษไม่เคยฟื้นฟูสถานะเป็น

ประเทศที่มีอำนาจครอบงำโลกทางเศรษฐกิจและทางกองเรือได้อีกเลย และยังคงขัดแย้งกันจนดังกระหึ่มจนไปทั่วในเรื่องบทบาทของตนในยุโรป (กรณีเบร็กซิต 'Brexit'-การถอนตัวออกจากสหภาพยุโรป) กระนั้นอังกฤษก็ยังเป็นหนึ่งในหกประเทศที่ร่ำรวยที่สุดในโลก ยังคงปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ยังคงเป็นผู้นำโลกทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และยังคงใช้ระบบเงินตราแบบปอนด์สเตอร์ลิงของตนเองแทนที่จะใช้เงินยูโร

สองเรื่องดังกล่าวแสดงให้เห็นแก่นของหนังสือเล่มนี้ วิฤตการณั์และแรงกดดันเพื่อการเปลี่ยนแปลง เชนิพหน้าบุคคลและกลุ่มบุคคลทุกระดับ นับตั้งแตบุคคลคนเดียว คณะบุคคล ภาคธุรกิจ ประเทศชาติ ไปจนถึงทั้งโลก วิฤตการณั์อาจเกิดจากแรงกดดันหรือสภาวะที่บีบคั้นภายนอก เช่น คนถูกทิ้งหรือเป็นม่ายโดยคู่สมรส หรือประเทศถูกคุกคามหรือถูกประเทศอื่นโจมตี แต่อีกด้านหนึ่งวิฤตการณั์ก็อาจเกิดจากแรงกดดันหรือสภาวะที่บีบคั้นภายในได้เช่นกัน เช่น คนเจ็บไข้ได้ป่วย หรือประเทศที่ระทมทุกข์อยู่กับความขัดแย้งรุนแรงของคนในประเทศ การจัดการกับแรงกดดันทั้งจากภายนอกและภายในประเทศให้ลุล่วงได้จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงที่เลือกสรร นี่คือความจริงทั้งกับปัจเจกบุคคลหรือประเทศชาติ

คำสำคัญในที่นี้คือ 'เลือกสรร' (selective) มันเป็นไปได้และไม่พึงปรารถนาที่บุคคลหรือประเทศจะเปลี่ยนแปลงอย่างสิ้นเชิงโดยทั้งอัตลักษณ์หรือตัวตนในอดีตไปทั้งหมด ความท้าทายสำหรับประเทศก็เช่นเดียวกับบุคคลที่เผชิญภาวะวิฤต คือทำความเข้าใจให้ได้ว่าอัตลักษณ์หรือตัวตนส่วนไหนที่ยังทำหน้าที่ได้ดี ไม่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยน และตัวตนส่วนไหนที่ใช้การไม่ได้อีกต่อไป จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง บุคคลหรือประเทศที่อยู่ภายใต้แรงกดดันต้องประเมินศักยภาพหรือคุณค่าในตัวเองอย่างตรงไปตรงมา ต้องตัดสินใจว่าตนเองมีอะไรบางอย่างที่ใช้การได้และเหมาะสมแม้ตกอยู่ภายใต้สถานการณ์ใหม่ที่เปลี่ยนไปซึ่งนั้นก็สามรถเก็บรักษาไว้ แต่ในทางกลับกัน จะต้องใช้ความกล้าหาญในการยอมรับว่าต้องเปลี่ยนแปลงอะไรบางอย่างเพื่อรับมือกับสถานการณ์ใหม่ เรื่องนี้จำเป็นต้องให้บุคคลหรือประเทศชาติมองหาทางแก้ปัญหาแบบใหม่ที่สอดคล้องกับศักยภาพและ

ปัจจัยอื่นๆ ทั้งหมดของตน ในเวลาเดียวกันก็ต้องกำหนดขีดค้นและเน้นความสำคัญขององค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งต่ออัตลักษณ์หรือความเป็นตัวตนที่พวกเขาจะไม่ยอมเปลี่ยนแปลงโดยเด็ดขาด

ประเด็นดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกันระหว่างบุคคลกับประเทศชาติ ในกรณีเกิดวิกฤตการณ์ แต่ก็มีความแตกต่างอย่างใหญ่หลวงด้วยเช่นกัน ซึ่งเราจะรับรู้กันต่อไป

เราให้คำจำกัดความ ‘วิกฤตการณ์’ กันอย่างไร จุดเริ่มต้นหนึ่งที่เหมาะสมอยู่ที่รากศัพท์ภาษาอังกฤษของคำ ‘crisis’ นั้นมาจากคำนาม ‘krisis’ และคำกริยา ‘krino’ ในภาษากรีกซึ่งมีหลายความหมายที่สัมพันธ์กัน ได้แก่ ‘แยกออกจากกัน’ ‘ตัดสินใจ’ ‘แยกแยะความแตกต่าง’ และ ‘จุดเปลี่ยน’ เมื่อเป็นเช่นนี้ไม่ว่าใครก็นึกถึงวิกฤตการณ์ในฐานะที่เป็นห้วงเวลาแห่งความเป็นจริง เป็นจุดเปลี่ยนเมื่อสภาวะเงื่อนไขก่อนและหลัง ‘ห้วงเวลา’ นั้นแตกต่างกัน ‘มากยิ่งขึ้น’ เมื่อเทียบกับห้วงเวลาอื่นๆ ‘ส่วนใหญ่’ ก่อนและหลังห้วงเวลานั้น ผมใส่เครื่องหมายคำพูดที่ ‘ห้วงเวลา’ ‘มากยิ่งขึ้น’ และ ‘ส่วนใหญ่’ เพราะนี่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติอย่างหนึ่งเพื่อตัดสินใจว่า ‘ห้วงเวลา’ ควรสั้นแค่ไหน สภาวะเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นควรแตกต่างกันมากเพียงใด และเกิดขึ้นได้ยากเย็นกว่าห้วงเวลาอื่นๆ ขนาดไหนจึงจะเรียกจุดเปลี่ยนหนึ่งๆ ได้ว่าเป็น ‘วิกฤตการณ์’ แทนที่จะเรียกว่าเป็นแค่เหตุการณ์เล็กๆ ที่เกิดขึ้นชั่วคราว หรือเป็นวิวัฒนาการความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามธรรมชาติ

จุดเปลี่ยนหมายถึงความท้าทาย มันสร้างแรงกดดันให้จำเป็นต้องคิดค้นวิธีการใหม่มารับมือเมื่อวิธีการแบบเดิมแสดงให้เห็นแล้วว่าไม่เพียงพอที่จะแก้ปัญหาท้าทายนั้น ถ้าบุคคลหรือประเทศคิดค้นวิธีจัดการแบบใหม่ที่ดีกว่าได้ก็บอกได้เลยว่าสามารถแก้ปัญหาวิกฤตการณ์นั้นได้สำเร็จ แต่เราจะเห็นในบทที่ 1 ว่าบ่อยครั้งความแตกต่างระหว่างความสำเร็จกับความล้มเหลวในการแก้ไขวิกฤตการณ์นั้นไม่ได้มีเส้นแบ่งที่ชัดเจน อาจสำเร็จเป็นบางส่วน อาจไม่ยั่งยืนตลอดไป และปัญหาเดิมอาจหวนคืนมาอีก (ลอง

นี้ถึงสหราชอาณาจักร (United Kingdom) ที่ 'แก้ปัญห' บทบาทในเวทีโลกของตนด้วยการเข้าร่วมกับสหภาพยุโรปในปี 1973 แต่แล้วก็ลงประชามติถอนตัวออกจากสหภาพยุโรปในปี 2017 เป็นตัวอย่าง)

ที่นี่เรามาดูตัวอย่างปัญหาเชิงปฏิบัติที่ว่าจุดเปลี่ยนกินเวลาสั้นแค่ไหน ลำคัญเพียงใด และเกิดขึ้นบ่อยครั้งแค่ไหนเพื่อสมกับเป็น 'วิกฤตการณ์'? มันเกิดบ่อยแค่ไหนในช่วงชีวิตคนคนหนึ่ง หรือช่วงพันปีในประวัติศาสตร์ของภูมิภาคหนึ่งๆ จึงจะบอกได้ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นเป็น 'วิกฤตการณ์'? คำถามเหล่านี้มีคำตอบหลากหลาย ซึ่งคำตอบที่ต่างกันแสดงให้เห็นว่ามีประโยชน์สำหรับเป้าหมายที่ต่างกัน

คำตอบสุดโต่งคำตอบหนึ่งให้คำจำกัดความ 'วิกฤตการณ์' ไว้เฉพาะการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงที่เกิดได้ยากและมีช่วงเวลาดันยาวนาน เช่นเกิดขึ้นเพียงสองสามครั้งในช่วงชีวิตคนคนหนึ่ง และแค่ครั้งเดียวในทุกสองหรือสามศตวรรษในประวัติศาสตร์ของแต่ละประเทศ ถ้าเป็นดังตัวอย่างที่ว่านักประวัติศาสตร์โรมันยุคโบราณอาจใช้คำว่า 'วิกฤตการณ์' กับเหตุการณ์เพียงสามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังการสถาปนาสาธารณรัฐโรมันเมื่อราว 509 ปีก่อนคริสต์ศักราช ได้แก่ สงครามสองครั้งแรกกับคาร์เธจ (264-241 ปีและ 218-201 ปีก่อนคริสต์ศักราช) การเปลี่ยนแปลงการปกครองแบบสาธารณรัฐเป็นจักรวรรดิ (ราว 23 ปีก่อนคริสต์ศักราช) และการรุกรานของคนป่าเถื่อนซึ่งนำไปสู่การล่มสลายของจักรวรรดิโรมันตะวันตก (ประมาณ ค.ศ. 476) แน่นอน นักประวัติศาสตร์โรมันคนนั้นไม่ได้เห็นว่าเหตุการณ์อื่นๆ ทั้งหมดในประวัติศาสตร์โรมันช่วงระหว่าง 509 ปีก่อนคริสต์ศักราช จนถึง ค.ศ. 476 ไม่สลักสำคัญ เพียงแต่เขาสงวนคำ 'วิกฤตการณ์' ไว้ใช้เฉพาะกับเหตุการณ์พิเศษสามเหตุการณ์นั้นเท่านั้น

ที่สุดโต่งไปอีกด้านหนึ่ง เช่น เดวิด วิกบี เพื่อนร่วมงานของผมที่มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ลอสแอนเจลิส (UCLA) กับเพื่อนร่วมงานของเขาคือ ปีแยร์-อเล็กซองด์ร์ บัลลองด์ กัรอน บอลซ์มา ฟิมพ์เผยแพร่ผลงานการวิจัยที่ดีเกี่ยวกับ 'วิกฤตการณ์ทางเทคโนโลยี' ที่เกิดขึ้นในเมืองใหญ่ๆ ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งพวกเขาให้นิยามเชิงปฏิบัติการว่าเป็นช่วงเวลาที่มีการขอลิขิตบัตรลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความหมาย 'อย่างต่อเนื่อง' ที่

วัดเป็นตัวเลขได้ด้วย จากคำอธิบายดังกล่าว พวกเขาพบว่าเมืองใหญ่ในอเมริกาเผชิญวิกฤตการณ์ทางเทคโนโลยีเฉลี่ยทุกๆ ช่วง 12 ปี และวิกฤตการณ์เช่นนี้กินเวลาโดยเฉลี่ย 4 ปี อีกทั้งพบว่าเมืองใหญ่ปานกลางในอเมริกาตกอยู่ในภาวะวิกฤตการณ์ทางเทคโนโลยีนานประมาณ 3 ปีในทุกรอบ 10 ปี คณะวิจัยเห็นว่าคำอธิบายนี้มีประโยชน์เพื่อเข้าใจคำถามหนึ่งซึ่งน่าสนใจมากในเชิงปฏิบัติ นั่นคืออะไรที่ช่วยให้เมืองใหญ่ในอเมริกาบางเมืองสามารถหลีกเลี่ยงสิ่งวิกฤตการณ์ทางเทคโนโลยีตามความหมายนี้ได้ ขณะที่เมืองอื่นเลี่ยงไม่ได้? แต่นักประวัติศาสตร์โรมันคงมองข้ามเหตุการณ์ที่เดวิดกับเพื่อนร่วมทีมศึกษาโดยเห็นว่าเป็นแค่อุปสรรคเล็กๆ น้อยๆ ที่เกิดขึ้นชั่วคราว ในขณะที่เดวิดกับคณะก็อาจโต้แย้งว่านักประวัติศาสตร์โรมันละเลยทุกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์โรมันช่วง 985 ปีไปดื้อๆ ยกเว้นแค่สามเหตุการณ์นั้นเท่านั้น

ประเด็นของผมอยู่ที่ว่าใครๆ ก็สามารถนิยาม 'วิกฤตการณ์' ได้ต่างกัน ทั้งความถี่ ช่วงเวลา และขนาดของผลกระทบ ไม่ว่าใครก็สามารถศึกษาหาประโยชน์จากวิกฤตการณ์ครั้งใหญ่ที่ยากจะเกิดหรือวิกฤตการณ์ย่อยๆ ที่เกิดบ่อยครั้งได้ทั้งสิ้น ในหนังสือเล่มนี้ ช่วงเวลาที่ผมใช้มีตั้งแต่ไม่กี่สิบปีจนถึงหนึ่งศตวรรษ ทุกประเทศที่ผมกล่าวถึงล้วนแต่ประสบกับสิ่งที่ผมเห็นว่าเป็น 'วิกฤตการณ์สำคัญ' ในช่วงชีวิตของผม และนี่ไม่ได้ปฏิเสธว่าประเทศเหล่านี้ทั้งหมดเคยประสบกับจุดเปลี่ยนขนาดเล็กลงบ่อยครั้งกว่าด้วย

ทั้งวิกฤตการณ์ระดับปัจเจกและระดับประเทศ เรามักเห็นความสนใจไปที่ช่วงเวลาแห่งความเป็นจริงหนึ่งๆ (a single moment of truth) ตัวอย่างเช่นวันที่ภรรยาบอกสามีว่าเธอฟ้องหย่าเขา หรือ (กรณีประวัติศาสตร์ชิลี) วันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 1973 เมื่อกองทัพชิลีโค่นล้มรัฐบาลประชาธิปไตยชิลีและประธานาธิบดีชิลีกระทำการอัตวินิบาตกรรม อันที่จริงมีวิกฤตการณ์เพียงไม่กี่อย่างที่เกิดขึ้นโดยไม่มีเค้าลางมาก่อน เช่นวันที่ 26 ธันวาคม ค.ศ. 2004 เมื่อคลื่นสึนามิที่กำเนิดจากเกาะสุมาตราคร่าชีวิตผู้คนราว 200,000 คน หรือการที่ญาติผมคนหนึ่งเสียชีวิตจากอุบัติเหตุรถยนต์ ทั้งที่อยู่ในช่วงชีวิตอันรุ่งโรจน์ เขาถูกรถไฟชนตรงถนนตัดทางรถไฟ ทั้งให้

ภรรยาเป็นฝ่ายและลูก 4 คนเป็นกำพร้า แต่วิกฤตการณ์ส่วนใหญ่ทั้งระดับบุคคลและประเทศมักเป็นการสังสรรค์เปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างช้าๆ มา นานหลายปีจนปะทุเมื่อถึงขีดสุด ตัวอย่างเช่น กลุ่มมรลที่กำลังหย่าร้างซึ่ง ประสบบทกับปัญหาต่างๆ ที่ยึดเยื้อมานาน หรือกรณีปัญหาทั้งทางเศรษฐกิจ การเมืองของซีลีที่สังคมนานาน เป็นต้น 'วิกฤตการณ์' นั้นเป็นการตระหนัก อย่างฉับพลันหรือการกระทำอย่างทันควันต่อแรงกดดันที่ก่อตัวสังสรรค์มา ยาวนาน ความจริงเช่นนี้ นายกรัฐมนตรีโกฟ วิตแลมแห่งออสเตรเลียยอมรับ อย่างเปิดเผย (ในบทที่ 7) เขาจัดทำโครงการหนึ่งขึ้นอย่างรวดเร็วและก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงสำคัญๆ อย่างเห็นได้ชัดในช่วงเวลาเพียง 19 วัน ใน เดือนธันวาคม ค.ศ. 1972 แต่กลับไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปของตนัก โดยเห็นว่าเป็นแค่ 'การยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว'

ประเทศไม่ใช่รูปแบบขยายของปัจเจกบุคคล ประเทศแตกต่างจากบุคคล ในหลายมิติ แล้วถ้าเช่นนั้นทำไมจึงอธิบายหรือมองวิกฤตการณ์ระดับประเทศ ผ่านสายตาของวิกฤตการณ์ระดับปัจเจกบุคคล? แนวทางศึกษาเช่นนี้มีข้อดี อย่างไร?

ข้อดีหนึ่งซึ่งผมพบเสมอในการพูดคุยถกเถียงเรื่องวิกฤตการณ์ระดับ ชาติกับเพื่อนฝูงหรือนักศึกษาก็คือวิกฤตส่วนบุคคลเป็นเรื่องที่คุ้นเคยและ เข้าใจได้ง่ายกว่าสำหรับผู้ที่ไม่ใช่ นักประวัติศาสตร์ ดังนั้น มุมมองในแง่วิกฤต ส่วนบุคคลจึงทำให้ผู้อ่านทั่วไป 'เชื่อมโยงกับ' วิกฤตการณ์ระดับประเทศได้ ง่ายกว่า รวมทั้งทำความเข้าใจปัญหาที่ซับซ้อนต่างๆ ได้ง่ายขึ้นด้วย

ข้อดีอีกอย่างหนึ่งคือการศึกษาวิกฤตการณ์ส่วนบุคคลให้แนวทาง (ซึ่งได้แก่ปัจจัย 12 ประการ) ที่ช่วยให้เราเข้าใจผลลัพธ์อันหลากหลายได้ ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้เป็นจุดเริ่มต้นที่มีประโยชน์สำหรับสร้างแผนผังของปัจจัย ที่สอดคล้องเหมาะสมสำหรับทำความเข้าใจผลลัพธ์ที่แตกต่างหลากหลายจาก วิกฤตการณ์ระดับประเทศ เราจะเห็นว่าปัจจัยบางอย่างใช้ทำความเข้าใจ วิกฤตการณ์ระดับบุคคลสู่วิกฤตการณ์ของประเทศได้โดยตรงเลย ตัวอย่าง เช่น บุคคลในภาวะวิกฤตมักได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนๆ เช่นเดียวกับ

ที่ประเทศในยามวิกฤตอาจได้รับความช่วยเหลือจากชาติพันธมิตร บุคคลในภาวะวิกฤตอาจคิดวิธีแก้ปัญหาทำนองเดียวกับที่เห็นคนอื่น ๆ จัดการกับปัญหาคล้ายๆ กัน ประเทศที่ประสบภาวะวิกฤตก็อาจหิบบิยมและปรับใช้วิธีการแก้ปัญหาที่ประเทศอื่นซึ่งประสบกับปัญหาคล้ายๆ กัน คิดค้นขึ้น บุคคลในภาวะวิกฤตอาจสร้างความมั่นใจในตัวเองขึ้นจากการที่เคยรอดพ้นภาวะวิกฤตต่างๆ มาก่อน ซึ่งในระดับประเทศก็เป็นเช่นนั้นด้วย

นี่คือส่วนหนึ่งของความคล้ายคลึงแบบตรงไปตรงมา แต่เราจะเห็นต่อไปด้วยว่าปัจจัยบางอย่างที่ทำให้ความกระฉ่งในกรณีวิกฤตส่วนบุคคลนั้น แม้ไม่อาจปรับใช้ในระดับประเทศอย่างตรงไปตรงมา แต่ก็ยังมีประโยชน์เชิงเปรียบเทียบที่ช่วยชี้ให้เห็นปัจจัยต่างๆ ที่สัมพันธ์กับวิกฤตระดับชาติได้ เช่น นักบำบัดพบว่าการนิยามลักษณะของบุคคลที่ได้ชื่อว่า 'อัตตาที่เข้มแข็ง' (ego strength) นั้นมีประโยชน์ แม้ประเทศไม่มีอัตตาที่เข้มแข็งในแง่จิตวิทยา แต่แนวคิดดังกล่าวก็ชี้ให้เห็นถึงแนวคิดอีกอย่างหนึ่งที่สัมพันธ์กันและสำคัญในระดับประเทศด้วย นั่นคือลักษณะความเป็นตัวตนหรือ 'อัตลักษณ์แห่งชาติ' (national identity) ในทำนองเดียวกัน บุคคลมักพบว่าเสรีภาพในการเลือกวิธีการแก้ปัญหาภาวะวิกฤตในชีวิตนั้นถูกกีดกันได้ด้วยข้อจำกัดเชิงปฏิบัติ เช่น ภาระการเลี้ยงดูบุตรหรือหน้าที่การงาน เป็นต้น แนนอนว่าประเทศไม่ได้ถูกกีดกันด้วยเรื่องภาระการเลี้ยงดูบุตรและหน้าที่การงาน แต่เราจะเห็นได้ว่าประเทศชาติก็ประสบกับข้อจำกัดด้านเสรีภาพในการเลือกด้วยเหตุผลด้านอื่นๆ เช่น ข้อจำกัดทางภูมิรัฐศาสตร์และฐานะความมั่งคั่งของประเทศ เป็นต้น

วิธีการเทียบเคียงกับวิกฤตการณ์ระดับบุคคลยังช่วยให้ลักษณะบางอย่างของวิกฤตการณ์ระดับชาติที่ไม่มีตัวอย่างที่คล้ายกันในระดับบุคคลปรากฏให้เห็นเด่นชัดขึ้น ในบรรดาลักษณะที่แตกต่างชัดเจนนั้นก็คือประเทศมีผู้นำ ในขณะที่ปัจเจกบุคคลไม่มี ดังนั้น คำถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำจึงเกิดขึ้นเป็นประจําในกรณีวิกฤตการณ์ระดับประเทศ แต่ไม่ใช่กรณีระดับบุคคล ในแวดวงนักประวัติศาสตร์มีข้อถกเถียงกันมานานแล้วและยังคงมีอยู่ตลอดในประเด็นที่ว่าผู้นำที่มีบุคลิกผิดธรรมดาเปลี่ยนแปลงความเป็นไปในประวัติศาสตร์ได้จริงหรือไม่ (มักเรียกขานกันว่า เป็นทัศนะทางประวัติศาสตร์

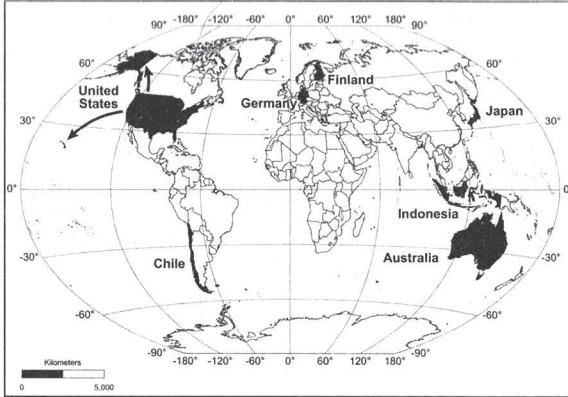
แบบ 'มหาบุรุษ' หรือ 'Great-Man') หรือว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ จะเป็นเช่นเดิมหรือไม่หากมีผู้นำแบบอื่น (เช่น สงครามโลกครั้งที่ 2 จะเกิดขึ้นหรือไม่ถ้าอุบัติเหตุรถยนต์ที่เกือบคร่าชีวิตฮิตเลอร์ในปี 1930 ทำให้เขาเสียชีวิตไปจริงๆ) ประเทศต้องมีสถาบันทางการเมืองและเศรษฐกิจ ในขณะที่ระดับบุคคลไม่มี ทนทานแก้ปัญหาในระดับชาติเป็นเรื่องของปฏิสัมพันธ์และกระบวนการตัดสินใจของคนกลุ่มต่างๆ ในชาติเสมอ ในขณะที่ระดับปัจเจกมักตัดสินใจตามลำพังตนเอง วิฤตการณ์ระดับประเทศอาจแก้ไขโดยใช้วิธีการรุนแรง (เช่นกรณีชิลีในปี 1973) หรือด้วยการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปโดยสันติวิธี (ในกรณีออสเตรเลียหลังสงครามโลกครั้งที่ 2) แต่บุคคลตามลำพังไม่ทำการปฏิวัติที่รุนแรง

ความคล้ายคลึง การอุปมาอุปไมย และความแตกต่างเหล่านี้คือเหตุผลว่าทำไมผมจึงพบว่าการศึกษาเกี่ยวกับวิฤตการณ์ระดับชาติกับระดับบุคคลจึงมีประโยชน์ในการช่วยให้นักศึกษาของผมที่ UCLA เข้าใจวิฤตการณ์ระดับประเทศ

ท่านผู้อ่านและนักวิจารณ์หนังสือมักพบที่ละเอียดระหว่างที่อ่านว่าเนื้อหาและวิธีนำเสนอในหนังสือไม่เหมือนกับที่ต้องการหรือคาดหวังไว้ อะไรคือเนื้อหาและวิธีนำเสนอของหนังสือเล่มนี้ และมีเนื้อหาและวิธีนำเสนอใดบ้างที่ผมไม่ได้รวมไว้ในหนังสือเล่มนี้?

หนังสือเล่มนี้คือการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบ บรรยายเหตุการณ์และสำรวจวิฤตการณ์และการเปลี่ยนแปลงอย่างเลือกสรร (selective change) ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงหลายสิบปีในประเทศยุคสมัยใหม่ 7 ประเทศซึ่งผมเคยมีประสบการณ์ส่วนตัวด้วยค่อนข้างมาก โดยพิจารณาเทียบเคียงกับมิติการเปลี่ยนแปลงแบบเลือกสรรเมื่อเกิดภาวะวิฤตในระดับบุคคลประเทศดังกล่าว ได้แก่ ฟินแลนด์ ญี่ปุ่น ชิลี อินโดนีเซีย เยอรมนี ออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา

ตอนนี้เรามาดูการพิจารณาคำและวลีเหล่านี้ตามลำดับ
นี่คือหนังสือในเชิงเปรียบเทียบ จึงไม่ได้ใช้หน้าหนังสือเพื่ออภิปราย

ภาพ 1 : แผนที่โลก

ความเห็นเกี่ยวกับประเทศเดียว แต่แบ่งให้กับ 7 ประเทศเพื่อให้สามารถเปรียบเทียบกันและกันได้ ผู้เขียนหนังสือแนวความรู้จำเป็นต้องเลือกระหว่างการนำเสนอผลงานการศึกษาระณีเดียวหรือนำหลายกรณีมาเปรียบเทียบกัน แต่ละวิธีต่างก็มีทั้งข้อดีและข้อจำกัดต่างกัน ด้วยเนื้อหาที่มีความยาวระดับหนึ่ง แน่หน่อนว่าการศึกษาระณีเดียวย่อมให้ข้อมูลรายละเอียดได้มากกว่า แต่การศึกษาเชิงเปรียบเทียบก็สามารถนำเสนอมุมมองและพบประเด็นซึ่งอาจไม่พบในการศึกษาเพียงกรณีเดียว

การศึกษาประวัติศาสตร์เชิงเปรียบเทียบบิให้เราต้องตั้งคำถามที่คงไม่เกิดขึ้นในการศึกษาระณีเดียว เช่น ทำไมเหตุการณ์บางอย่างลักษณะจึงก่อให้เกิดผลลัพธ์ ก1 ในประเทศหนึ่ง แต่กลับส่งผลที่ต่างกันมากเป็น ก2 ในอีกประเทศหนึ่ง? ตัวอย่างเช่น หนังสือประวัติศาสตร์สงครามกลางเมืองสหรัฐอเมริกาเล่มหนึ่งที่ผมชอบอ่านมากบรรยายเหตุการณ์วันที่สองของสงครามที่เกิตต์สเบิร์กถึง 6 หน้า แต่ไม่สามารถหาเหตุผลมาอธิบายได้ว่าเหตุใดสงครามกลางเมืองอเมริกาจึงจบลงด้วยการที่ผู้พิชิตไว้ชีวิตผู้แพ้ ซึ่งต่างจากสงครามกลางเมืองในสเปนและฟินแลนด์ บ่อยครั้งที่เจ้าของผลงานการศึกษาระณีเดียววิพากษ์วิจารณ์การศึกษาเชิงเปรียบเทียบว่ามีลักษณะด่วนสรุปและตื้นเขิน ในขณะที่เจ้าของผลงานเชิงเปรียบเทียบก็มีกวิพากษ์วิจารณ์ไม่แพ้กันโดยบอกว่างานวิจัยที่ศึกษาระณีเฉพาะนั้นไม่สามารถ

ตอบคำถามที่กว้างและครอบคลุมได้ หักคะแนนหลังนี้เห็นได้ชัดจากสำนวน 'ผู้ที่ศึกษาเพียงประเทศเดียวย่อมจบลงด้วยการไม่เข้าใจประเทศใดๆ เลย' หนังสือเล่มนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบที่มีทั้งข้อได้เปรียบและข้อจำกัด

เนื่องจากหนังสือเล่มนี้แบ่งหน้าให้กับกรณีศึกษา 7 ประเทศ ผมตระหนักอย่างเจ็บปวดว่าข้อมูลสำหรับแต่ละประเทศต้องกระชับ ขณะหนึ่งที่โต๊ะทำงานและหันมามองพื้นห้องทำงานด้านหลังก็พบกองหนังสือและเอกสารลึบกว่าตั้ง แต่ละตั้งสูงสักห้าฟุต แต่ละตั้งเป็นข้อมูลสำหรับแต่ละบท เป็นเรื่องชอกช้ำใจมากสำหรับผมที่ต้องไคร่ครวญหาวิธีย่อและบีบอัดเอกสารสูงห้าฟุตเกี่ยวกับเยอรมนียุคหลังสงครามเข้าไปในเนื้อที่หนึ่งบทที่มีประมาณ 11,000 คำให้จบได้ ข้อมูลจำนวนมากต้องทิ้ง! แต่ความล้นกระชับก็มีข้อดีชัดเจน เพราะมันช่วยให้ผู้อ่านเปรียบเทียบประเด็นหลักๆ ระหว่างเยอรมนีช่วงหลังสงครามกับประเทศอื่นๆ ได้โดยไม่ต้องไขว่ขวายหรือมึนไปกับรายละเอียดปลีกย่อยทั้งหลายทั้งปวงที่ล้นแล้วแต่น่าทึ่ง หรือพวกกรณียกเว้น, 'ถ้า...' หรือ 'แต่...' ต่างๆ นานา สำหรับผู้อ่านที่อยากรู้รายละเอียดน่าทึ่งเหล่านี้เพิ่มเติม ในบรรณานุกรมท้ายเล่มมีรายชื่อหนังสือและบทความสำหรับแต่ละกรณีแล้ว

สไตล์การนำเสนอในหนังสือเล่มนี้ใช้วิธีการเล่าหรือบรรยายเหตุการณ์ (narrative) ซึ่งก็เป็นสไตล์ดั้งเดิมที่นักประวัติศาสตร์ใช้กันโดยทั่วไป ที่ย้อนยุคไปถึงการปูพื้นฐานประวัติศาสตร์ในฐานะสาขาความรู้หนึ่งซึ่งพัฒนาโดยเฮโรโดตัสและทูซิเดดิส นักประพันธ์ชาวกรีกเมื่อกว่า 2,400 ปีก่อน 'สไตล์การเล่าเรื่อง' หมายถึงข้อถกเถียงทั้งหลายดำเนินไปโดยการให้เหตุผลแบบความเรียง ไม่มีทั้งสมการ ตารางตัวเลข กราฟ หรือบททดสอบที่มีนัยสำคัญเชิงสถิติ และมีกรณีศึกษาจำนวนไม่มากนักเท่านั้น สไตล์เช่นนี้อาจตรงข้ามกับแนวทางการศึกษาเชิงปริมาณอันแข็งขังที่ใช้กันในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์สมัยใหม่ ที่มีการใช้สมการจำนวนมาก มีการตั้งสมมติฐานที่ทดสอบได้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งด้วยตารางสถิติ กราฟ และตัวอย่างขนาดใหญ่ (มีกรณีศึกษาจำนวนมาก) ซึ่งสามารถทดสอบนัยสำคัญทางสถิติได้

ผมเคยรู้ซึ่งในคุณค่าของวิธีวิจัยเชิงปริมาณสมัยใหม่ เคยใช้วิธีการ

เหล่านี้ในการศึกษาการตัดไม้ทำลายป่าตามหมู่เกาะแถบโพลินีเซีย 73 เกาะ ในเชิงสถิติ¹ เพื่อให้ได้ข้อสรุปซึ่งคงไม่มีทางดึงออกมาได้อย่างน่าเชื่อถือจาก ข้อมูลในลักษณะบรรยายของการตัดไม้ทำลายป่าบนเกาะสองสามแห่ง นอกจากนั้นผมยังเคยเป็นบรรณาธิการร่วมของหนังสือเล่มหนึ่ง² ที่ผู้เขียนร่วมบางคนใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณอย่างชาญฉลาดเพื่อแก้ปัญหาที่ก่อนหน้านี้ เป็นที่ถกเถียงอยู่ตลอดไม่มีวันจบและไร้ข้อสรุปโดยนักประวัติศาสตร์แนว บรรยายความ เช่น ชัยชนะในสงครามของนโปเลียนและการเปลี่ยนแปลง ทางการเมืองอย่างรุนแรงเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดีต่อพัฒนาการทางเศรษฐกิจ ของยุโรปหลังจากนั้น เป็นต้น

ตอนแรกผมหวังจะรวมเอาวิธีการเชิงปริมาณสมัยใหม่มาใช้ใน หนังสือเล่มนี้ด้วย ผมใช้เวลาหลายเดือนเพื่อทำเช่นนั้น แต่ในที่สุดก็ ได้ข้อสรุปว่านั่นคงต้องเป็นภารกิจของอีกหนึ่งโครงการต่างหากในอนาคต เพราะหนังสือเล่มนี้ต้องทำการระบุแยกแยะสมมติฐานและตัวแปรต่างๆ ให้ เสร็จด้วยการวิจัยเชิงบรรยายเพื่อการทดสอบด้วยการศึกษาเชิงปริมาณ ต่อไปในภายหลัง ตัวอย่างการศึกษาเพียง 7 ประเทศของผมเล็กน้อยกว่าจะ ดึงเป็นข้อสรุปที่มีนัยสำคัญเชิงสถิติได้ ยังต้องทำงานกันอีกมากเพื่อให้ แนวคิดการวิจัยแนวคุณภาพเชิงบรรยาย เช่น เรื่อง ‘ออกจากวิกฤตได้อย่าง ล้มถุทธิผล’ และ ‘ประเมินตนเองอย่างซื่อตรง’ เป็น ‘การปฏิบัติได้จริง’ (operationalize) หมายถึงแปรเปลี่ยนแนวคิดที่เป็นคำพูดไปเป็นสิ่งที่วัด ค่าเป็นตัวเลขได้ ดังนั้น หนังสือเล่มนี้จึงเป็นการสำรวจแนวคิดเชิงบรรยาย ความ (narrative exploration) ซึ่งผมหวังว่าจะกระตุ้นให้มีการทดสอบ เชิงปริมาณต่อไป

ในบรรดาประเทศทั่วโลกที่มีกว่า 210 ประเทศ หนังสือเล่มนี้กล่าว ถึงเพียง 7 ประเทศที่ผมคุ้นเคย ผมเดินทางไปทั้ง 7 ประเทศซ้ำหลายครั้ง ผมเคยอาศัยในประเทศเหล่านี้เป็นช่วงเวลายาวนานเริ่มตั้งแต่เมื่อ 70 ปีก่อน ใน 6 ประเทศ ผมยังพูดหรือเคยพูดภาษาของทั้ง 6 ประเทศนี้ได้ ผมชอบ

¹ Barry Rolett and Jared Diamond. Environmental predictors of pre-European deforestation on Pacific Islands. *Nature* 431: 443-446 (2004).

² Jared Diamond and James Robinson, eds. *Natural Experiments of History*. (Harvard University Press, Cambridge, MA, 2010).

และชื่นชมประเทศเหล่านี้ทุกประเทศ มีความสุขในการกลับไปเยือน ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ก็ได้เยือนทุกประเทศทั้งยังคิดอย่างจริงจังว่าจะย้ายไปอยู่สองในเจ็ดประเทศนี้อย่างถาวร ผลก็คือผมสามารถเขียนถึงประเทศเหล่านี้ได้ด้วยความเข้าใจและมีความรู้โดยอาศัยประสบการณ์ตรงของผมเอง และประสบการณ์ของเพื่อนๆ ที่อาศัยอยู่ที่นั่นเป็นเวลานาน ประสบการณ์ของผมกับเพื่อนๆ ครอบคลุมระยะเวลายาวนานพอจนเห็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญๆ ในบรรดาประเทศทั้งเจ็ดนี้ ญี่ปุ่นเป็นประเทศเดียวที่ผมมีประสบการณ์ตรงค่อนข้างจำกัดเพราะพูดภาษาญี่ปุ่นไม่ได้และเคยไปเยือนแค่ช่วงสั้นๆ หลายครั้งซึ่งสั้นกว่าการเยือนประเทศอื่นในช่วงเวลาที่ยาวนานเพียง 21 ปี อย่างไรก็ตาม เพื่อชดเชยข้อจำกัดดังกล่าวกรณีประเทศญี่ปุ่น ผมจึงอาศัยข้อมูลจากประสบการณ์ชีวิตของบรรดาชาวญี่ปุ่นที่เกี่ยวข้องผ่านการสนทนากับญาติของผม และจากเพื่อนๆ ชาวญี่ปุ่นกับนักศึกษาชาวญี่ปุ่นของผม

แน่นอน 7 ประเทศที่ผมเลือกอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์ส่วนตัว ไม่ได้เกิดจากการสุ่มเลือกจากประเทศทั่วโลก 5 ประเทศจัดเป็นประเทศอุตสาหกรรมร้ายวึ่งหนึ่งประเทศค่อนข้างฐานะดี มีเพียงประเทศเดียวที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาและยากจน ไม่มีประเทศใดในทวีปแอฟริกาเลย 2 ประเทศอยู่ในยุโรป 2 ประเทศในเอเชีย นอกจากนั้นก็อยู่ในอเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ และออสเตรเลียอย่างละหนึ่ง ตอนนี้เป็นเรื่องที่ผู้เชี่ยวชาญคนอื่นๆ จะตรวจสอบดูว่าข้อสรุปของผมที่ได้จากประเทศต่างๆ ที่เลือกโดยไม่ได้ผ่านการสุ่มตัวอย่างนี้สามารถประยุกต์ใช้กับประเทศอื่นๆ ได้หรือไม่ ผมยอมรับข้อจำกัดนั้นและเลือก 7 ประเทศเหล่านี้เพราะเห็นว่า มีข้อได้เปรียบมากมายในการอภิปรายถึงประเทศที่ผมเข้าใจบนพื้นฐานของประสบการณ์ส่วนตัวและมีตรรกภาพที่เข้มข้นยาวนาน รวมทั้งความคุ้นเคยด้านภาษา (6 กรณี) ด้วย

หนังสือเล่มนี้เกือบทั้งหมดเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิกฤตการณ์ระดับประเทศในยุคสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นในช่วงชีวิตของผม ซึ่งเปิดโอกาสให้ผมได้เขียนจากมุมมองผ่านประสบการณ์ร่วมสมัยของตัวเอง ส่วนกรณีนอกเหนือไปจากนี้ เช่น ส่วนที่ผมพูดถึงความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นก่อนช่วง

ชีวิตผมคือเรื่องญี่ปุ่นนั้น ผมใช้เนื้อที่ 2 บท หนึ่งบทกล่าวถึงญี่ปุ่นในปัจจุบัน แต่อีกบทหนึ่งกล่าวถึงญี่ปุ่นสมัยเมจิ (1868-1912) ผมรวมเอาบทเกี่ยวกับญี่ปุ่นสมัยเมจิไว้ด้วย เพราะเป็นตัวอย่างที่น่าทึ่งซึ่งแสดงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการเลือกสรรโดยจงใจ เพราะเป็นอดีตที่ผ่านไปไม่นานนัก และเพราะความทรงจำและสิ่งต่างๆ ที่กำเนิดขึ้นในญี่ปุ่นสมัยเมจิยังคงเห็นได้อย่างชัดเจนในญี่ปุ่นยุคสมัยใหม่

แน่นอน วิฤตการณ์และความเปลี่ยนแปลงระดับประเทศเคยเกิดขึ้นมาแล้วในอดีตและเกิดคำถามคล้ายๆ กัน แม้ผมไม่สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับอดีตจากประสบการณ์ส่วนตัวได้ แต่วิฤตการณ์เหล่านี้ก็เป็นประเด็นที่พบในงานเขียนจำนวนมาก ตัวอย่างที่รู้จักกันดี ได้แก่ ความเสื่อมและล่มสลายของจักรวรรดิโรมันตะวันตกในคริสต์ศตวรรษที่ 4 และ 5, ความรุ่งเรืองและการล่มสลายของรัฐซูลูในแอฟริกาใต้ในคริสต์ศตวรรษที่ 19, การปฏิวัติฝรั่งเศสปี 1789 รวมถึงการจัดโครงสร้างการบริหารประเทศใหม่ของฝรั่งเศสที่ตามมา และความพ่ายแพ้อย่างยับเยินของปรัสเซียในการรบที่เมืองเจนาในปี 1806 การถูกพิชิตโดยนโปเลียน รวมถึงการปฏิรูปสังคมการบริหารแผ่นดิน และการทหารที่ตามมา เป็นต้น หลายปีหลังจากที่เริ่มเขียนหนังสือเล่มนี้ ผมพบว่าหนังสืออยู่เล่มหนึ่งที่ชื่อหนังสือโยงถึงสาระสำคัญคล้ายของผม (หนังสือชื่อ *วิฤตการณ์, ทางเลือก และการเปลี่ยนแปลง*) ที่จัดพิมพ์แล้วโดยสำนักพิมพ์อเมริกันแห่งเดียวกับผม (Little, Brown) ในปี 1973³ หนังสือเล่มนั้นแตกต่างจากหนังสือของผมตรงที่รวมกรณีศึกษาจากอดีตหลายกรณี รวมทั้งในแง่มุมทั่วไปอื่นๆ ด้วย (เป็นหนังสือที่มีผู้เขียนหลายคนโดยใช้กรอบศึกษาที่เรียกว่า 'คตินิยมการทำหน้าที่เชิงระบบ' (system functionalism))

การวิจัยโดยนักประวัติศาสตร์มีอาชีพเน้นการศึกษาจาก*เอกสารจดหมายเหตุ* (archival studies) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เอกสารชั้นต้นที่เขียนบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและเก็บรักษาไว้ หนังสือประวัติศาสตร์เล่มใหม่แต่ละเล่มมักสร้างความต้องการขอพรรณานี้ในงานเขียนของตนโดย

³ Gabriel Almond, Scott Flanagan, and Robert Mundt, eds. *Crisis, Choice, and Change: Historical Studies of Political Development*. (Little, Brown, Boston, 1973).

ใช้ประโยชน์จากเอกสารจดหมายเหตุที่ก่อนหน้านี้ยังไม่ถูกใช้หรือถูกใช้น้อย หรือตีความเอกสารจดหมายเหตุที่นักประวัติศาสตร์คนอื่นเคยใช้ก่อนแล้ว ใหม่ หนังสือของผมต่างจากหนังสือส่วนมากในบรรดาจำนวนหนังสือ มากมายที่มีรายชื่อในบรรณานุกรมตรงที่หนังสือของผมไม่ได้อาศัยเอกสาร จดหมายเหตุ โดยข้อมูลใช้รอบการทำงานที่นำมาจากวิกฤตการณ์ส่วนบุคคล แนวทางการศึกษาเปรียบเทียบอย่างชัดเจน และมุมมองจากประสบการณ์ ในชีวิตของตัวเองและของเพื่อนๆ

นี่ไม่ใช่บทความในนิตยสารเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันที่มุ่งจะให้ได้อ่านกัน ในช่วงเวลาไม่กี่สัปดาห์หลังตีพิมพ์เผยแพร่ จากนั้นก็จะล้าสมัยไม่ทัน เหตุการณ์อีกต่อไป ทว่านี่คือหนังสือที่คาดหมายให้ตีพิมพ์ต่อไปอีกหลาย ทศวรรษ ผมพูดถึงข้อเท็จจริงที่เห็นได้ชัดนี้เพียงเพื่ออธิบายว่าไม่ต้อง ประหลาดใจที่จะไม่มีส่วนไหนในหนังสือเล่มนี้กล่าวถึงนโยบายเฉพาะด้าน ต่างๆ ของรัฐบาลทรัมป์ในสหรัฐอเมริกายุคปัจจุบัน หรือบทบาทการเป็นผู้นำ ของประธานาธิบดีทรัมป์ หรือการเจรจาเรื่องการถอนตัวออกจากสหภาพ ยุโรปหรือเบริกซิตในสหราชอาณาจักร ไม่ว่าเรื่องอะไรก็ตามที่ผมอาจเขียน ในเวลานี้เกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วก็คงถูกแทนที่ไป เป็นที่ขายหน้าในเวลาหนังสือเล่มนี้พิมพ์ออกมา และก็จะไร้ประโยชน์ใน ช่วงเวลาไม่กี่สัปดาห์หลังจากนี้ ผู้อ่านที่สนใจประธานาธิบดีทรัมป์ นโยบายของ เขา และเบริกซิต สามารถพบการอภิปรายถกเถียงเรื่องนี้พิมพ์เผยแพร่ มากมายมหาศาลที่แหล่งอื่น แต่บทที่ 9 และ 10 ของผมมีเรื่องมากมายที่ กล่าวถึงประเด็นสำคัญๆ ของสหรัฐฯ ที่กำลังดำเนินอยู่ในช่วงสองทศวรรษ ที่ผ่านมาซึ่งตอนนี้กำลังได้รับความสนใจมากขึ้นภายใต้การบริหารงานของ รัฐบาลปัจจุบัน และดูที่ท่าว่าจะคงดำเนินต่อไปอย่างน้อยก็อีกสิบปีข้างหน้า

ต่อไปนี้เป็นแนวการดำเนินเรื่องของหนังสือผมเล่มนี้ ในบทแรกผมกล่าวถึง วิกฤตการณ์ส่วนบุคคล จากนั้นส่วนที่เหลือจะกล่าวถึงวิกฤตการณ์ระดับ

ประเทศ เราเห็น (จากชีวิตที่ผ่านวิกฤตของเราเองและที่รู้เห็นวิกฤตของญาติและเพื่อนฝูง) แล้วว่าผลที่ตามมาหลังวิกฤตนั้นแตกต่างหลากหลายมาก ในกรณีที่ดีที่สุดนั้น คนเราหาวิธีใหม่ที่ดีกว่าเดิมจัดการกับวิกฤตการณ์ได้สำเร็จ และหลุดพ้นออกมาได้อย่างแข็งแกร่งกว่าเดิม แต่สำหรับกรณีที่น่าเศร้าที่สุดพวกเขาที่รู้สึกมีดบาดด้านและหันไปใช้วิธีเดิม หรือไม่ก็ยอมรับวิธีจัดการปัญหาแบบใหม่ที่แย่กว่าเดิม บางคนที่ตกอยู่ในภาวะวิกฤตถึงกับฆ่าตัวตาย นักจิตบำบัดแยกแยะปัจจัยไว้หลายประการ ซึ่งผมจะหยิบยกมาลึกลับกันว่า ประการในบทที่ 1 อันมีอิทธิพลที่อาจส่งผลให้แก่ปัญหาวิกฤตระดับบุคคลสำเร็จได้ นี่คือปัจจัยต่างๆ ที่ผมจะสำรวจปัจจัยคล้ายๆ กันที่มีอิทธิพลต่อผลของวิกฤตการณ์ระดับประเทศด้วย

สำหรับผู้ที่คร่ำครวญอย่างผิดหวังว่า ‘ปัจจัยตั้งลึกลับอย่างจำได้ยาก ทำไม่ไม่ลดลงให้เหลือสักสองสามข้อล่ะ’ ผมขอตอบว่ามันออกจะเหลวไหลไปหน่อยที่คิดว่าผลที่เกิดขึ้นในชีวิตของคนเราหรือของประเทศชาติ นั้นสามารถย่อลงให้เป็นคำหุรุษๆ ถูกหุเพียงไม่กี่คำ ถ้าคุณโชคร้ายเจอหนังสือเล่มที่บอกว่าจะทำอย่างนั้นได้ละก็ โยนหนังสือเล่มนั้นทิ้งได้เลย ไม่ต้องอ่านแล้ว ในทางกลับกัน ถ้าคุณโชคร้ายเจอหนังสือที่เสนอจะพูดถึงปัจจัยทั้งหมด 76 ข้อที่มีอิทธิพลต่อการแก้วิกฤตการณ์แล้วละก็ โยนหนังสือเล่มนั้นทิ้งไปด้วย เพราะเป็นหน้าที่ของผู้เขียน ไม่ใช่ของผู้อ่าน ที่จะต้องย่อและจัดลำดับความสำคัญให้กับเรื่องราวอันซับซ้อนไม่มีที่สิ้นสุดของชีวิตให้เป็นกรอบความคิดที่มีประโยชน์ขึ้นมา ผมพบว่าการใช้ปัจจัยสักโหลหนึ่งนั้นเป็นการประนีประนอมที่รับได้ระหว่างสองขั้วสุดโต่งนั้น กล่าวคือให้ข้อมูลที่ละเอียดมากพอเพื่ออธิบายความเป็นจริงได้มาก แต่ไม่ถึงกับละเอียดยิบย่อยยาวเป็นหางว่าวที่ไม่ช่วยให้เข้าใจโลกได้เลย

บทหน้านั้นตามมาด้วยบทต่างๆ อีกสามคู่ แต่ละคู่กล่าวถึงวิกฤตการณ์ระดับประเทศที่แตกต่างกัน คู่แรกเกี่ยวกับวิกฤตการณ์ใน 2 ประเทศ (ฟินแลนด์กับญี่ปุ่น) ที่ปะทุออกมาในรูปการเปลี่ยนสถานการณ์อย่างรุนแรงแบบทันทีทันใดอันเกิดจากความตื่นตระหนกอันมีสาเหตุมาจากประเทศอื่น คู่ที่สองเป็นวิกฤตการณ์ที่ระเบิดอย่างฉับพลันทันทีเช่นกัน แต่เป็นการปะทุภายในประเทศ (ในซิวลีและอินโดนีเซีย) คู่สุดท้ายจะอธิบาย

วิกฤตการณ์ที่ไม่ได้ระเบิดตูมตาม แต่เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป (ในเยอรมนีและออสเตรีย) โดยเฉพาะเกิดจากความตึงเครียดที่ปล่อยออกมา โดยสงครามโลกครั้งที่ 2

วิกฤตการณ์ในฟินแลนด์ (บทที่ 2) ปะทุขึ้นเมื่อสหภาพโซเวียต ระดมพลโจมตีฟินแลนด์อย่างหนักในวันที่ 30 พฤศจิกายน ค.ศ. 1939 ในสงครามฤดูหนาว (Winter War) ที่เกิดขึ้นตามมา ฟินแลนด์ถูกทอดทิ้ง แทบจะสิ้นเชิงโดยประเทศที่น่าจะเป็นพันธมิตรและประสพความสูญเสีย อย่างหนัก แต่ก็ยืนหยัดรักษาเอกราชจากการรุกรานของสหภาพโซเวียต สำเร็จ ทั้งที่โซเวียตมีประชากรมากกว่าฟินแลนด์ถึง 40 ต่อ 1 ผมใช้เวลา ช่วงฤดูร้อนครั้งหนึ่งในฟินแลนด์ 20 ปีให้หลังเหตุการณ์ครั้งนั้นโดยไปพัก บ้านนายทหารผ่านศึกกับสตรีม่ายและเด็กกำพร้าจากสงครามฤดูหนาว มรดก ตกทอดจากสงครามครั้งนั้นคือความเปลี่ยนแปลงอย่างคัดสรร (selective change) ที่เห็นได้อย่างชัดเจนซึ่งทำให้ฟินแลนด์เป็นเสมือนภาพโมเสก ที่ไม่เคยมีมาก่อน... เป็นส่วนผสมขององค์ประกอบที่ตรงข้ามกัน ได้แก่ เป็นประเทศขนาดเล็กมั่งคั่งซึ่งปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยเสรีนิยม ดำเนินนโยบายต่างประเทศทุกอย่างเท่าที่ทำได้เพื่อให้เป็นที่ไว้เนื้อเชื่อใจของ สหภาพโซเวียต...ประเทศเผด็จการปฏิกริยายักษ์ใหญ่ที่กำลังอยู่ในภาวะเสื่อม ถอยทางเศรษฐกิจ นโยบายดังกล่าวถูกมองว่าน่าละอายและถูกห้ามเหยียด ว่าเป็น ‘การดำเนินนโยบายแบบฟินแลนด์’ (Finlandization) โดยผู้ที่ไม่ใช่ ชาวฟินน์ (non-Finns) จำนวนมากที่ไม่เข้าใจเหตุผลทางประวัติศาสตร์ของ การใช้นโยบายแบบนี้ ช่วงเวลาหนึ่งที่ตึงเครียดที่สุดระหว่างผมใช้เวลาฤดูร้อน ที่ฟินแลนด์เกิดขึ้นตอนที่ผมออกความเห็นทำนองเดียวกันนี้อย่าง ไร้เดียงสา ขณะพูดคุยกับทหารผ่านศึกนายหนึ่ง เขาตอบผมด้วยการอธิบายอย่างสุภาพ เกี่ยวกับบทเรียนอันขมขื่นที่ชาวฟินน์ได้เรียนรู้จากการถูกปฏิเสธความ ช่วยเหลือจากประเทศอื่นๆ

อีกวิกฤตการณ์หนึ่งในสองครั้งที่ถูกกระตุ้นโดยความตื่นตระหนก ที่มีสาเหตุจากภายนอกได้แก่กรณีญี่ปุ่นซึ่งดำเนินนโยบายอยู่อย่างโดดเดี่ยว จากโลกภายนอกมานาน แต่ต้องยุติลงในวันที่ 8 กรกฎาคม ค.ศ. 1853 เมื่อกองเรือรบของสหรัฐฯ แล่นเข้าสู่ปากอ่าวโตเกียว เรียกร้องให้ทำสนธิ

สัญญาและมอบสิทธิต่างกันต่างๆ ให้แก่เรือและกะลาสีเรือชาวอเมริกัน (บทที่ 3) ในที่สุดผลที่เกิดขึ้นก็คือล้มล้างระบบราชการญี่ปุ่นยุคก่อน ใช้โครงการที่จริงจังสร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายทันทีและโครงการโดยจริงจังแบบเดียวกันที่อนุรักษ์ลักษณะตามชนบทประเพณีดั้งเดิมไว้มากมายจนทำให้ญี่ปุ่นในปัจจุบันเป็นประเทศพัฒนาอุตสาหกรรมร่ำรวยที่มีลักษณะเฉพาะโดดเด่นมากที่สุดในโลก การเปลี่ยนแปลงตนเองของญี่ปุ่นในช่วงเวลาไม่กี่สิบปีหลังจากเหตุการณ์การปิดอ่าวของเรือรบสหรัฐฯ ที่เรียกกันว่าสมัยเมจิ แสดงให้เห็นถึงปัจจัยระดับประเทศหลายอย่างที่มีอิทธิพลต่อบัจฉัยระดับบุคคลได้อย่างน่าทึ่ง กระบวนการตัดสินใจนโยบายและความสำเร็จทางการทหารที่เป็นผลพวงจากสมัยเมจินั้นช่วยให้เราเข้าใจในแง่ตรงข้ามได้ด้วยว่าเพราะเหตุใดญี่ปุ่นจึงตัดสินใจต่างออกไปในทศวรรษ 1930 อันนำไปสู่ความพ่ายแพ้ทางการทหารอย่างย่อยยับในสงครามโลกครั้งที่ 2

บทที่ 4 เกี่ยวกับประเทศชิลี หนึ่งในสองของประเทศที่วิกฤตการณ์ภายในประเทศเกิดจากความล้มเหลวของการประนีประนอมทางการเมืองในหมู่ประชาชนชาวชิลี วันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 1973 หลังตกอยู่ในภาวะชะงักงันนานหลายปี รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยภายใต้การนำของประธานาธิบดีอัลเลนเดร์ก็ถูกรัฐประหารโดยกองทัพซึ่งนำโดยนายพลปิโนเชต์ผู้ครองอำนาจต่อมาเกือบ 17 ปี ตอนที่ผมอาศัยอยู่ในชิลีก่อนรัฐประหารนานหลายปีนั้น เพื่อนๆ ชาวชิลีของผมไม่คาดคิดเลยว่าจะเกิดการปฏิวัติรัฐประหารหรือการกระทำทรูณกรรมโหดเหี้ยมแบบชาตินิสต์ชนิดทำลายสถิติโลกของรัฐบาลปิโนเชต์ อันที่จริงตอนนั้นพวกเขาอธิบายให้ผมฟังอย่างภาคภูมิใจด้วยซ้ำเกี่ยวกับชนบทแห่งความเป็นประชาธิปไตยอันยาวนานของชิลีซึ่งต่างจากประเทศอื่นๆ ในอเมริกาได้อย่างสิ้นเชิง ปัจจุบันชิลีถือเป็นประเทศประชาธิปไตยที่แตกต่างจากประเทศอื่นๆ ในอเมริกาได้อีกครั้ง แต่เปลี่ยนไปอย่างเลือกสรร โดยรับเอาบางส่วนมาจากรูปแบบการปกครองรัฐบาลอัลเลนเดและบางส่วนมาจากรูปแบบการปกครองของรัฐบาลปิโนเชต์ สำหรับเพื่อนชาวอเมริกันของผมที่ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับต้นฉบับหนังสือเล่มนี้ บทที่พูดถึงประเทศชิลีคือบทที่น่ากลัวที่สุด เนื่องจากเป็นประเทศประชาธิปไตยที่เปลี่ยนไปเป็นเผด็จการชาตินิสต์ในเวลาอันรวดเร็วได้

อย่างหมดจดสมบูรณ์แบบ

ที่คู่มากับประเทศชิลีได้แก่ประเทศอินโดนีเซียในบทที่ 5 อันเป็นประเทศที่ความล้มเหลวของการประนีประนอมทางการเมืองในหมู่ประชาชนส่งผลให้ปะทุเป็นความพยายามในการทำรัฐประหารในวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1965 ผลของรัฐประหารครั้งนี้แตกต่างชนิดตรงข้ามกับการรัฐประหารในชิลีอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือเกิดการต่อต้านด้วยการทำรัฐประหารซ้อนขึ้นและนำไปสู่การกวาดล้างแบบฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ผู้ที่คาดว่าเป็นบสนุนความพยายามทำรัฐประหาร อินโดนีเซียยังแตกต่างอย่างมากจากประเทศอื่นๆ ที่นำมาอภิปรายในหนังสือเล่มนี้ นั่นคือเป็นประเทศที่ยากจนที่สุด มีอุตสาหกรรมน้อยที่สุด และมีความเป็นตะวันตกน้อยที่สุดในบรรดาประเทศทั้งเจ็ด อีกทั้งยังมีความเป็นตัวตนหรืออัตลักษณ์ประจำชาติที่อายุน้อยที่สุดโดยเพิ่งก่อเป็นรูปร่างและผสมผสานกันได้ในช่วงเวลา 40 ปีที่ผืนงานที่ประเทศนี้เท่านั้นเอง

อีกสองบทถัดไป (บทที่ 6 และ 7) จะอภิปรายเกี่ยวกับวิกฤตการณ์ระดับชาติของเยอรมนีและออสเตรเลียที่ค่อยๆ ปรากฏให้เห็นอย่างช้าๆ แทนที่จะรุนแรงฉับพลันแบบระเบิดตูมตาม ผู้อ่านบางคนอาจสงสัยที่จะใช้คำ 'วิกฤตการณ์' (crisis) หรือ 'สภาวะที่เปลี่ยนไปอย่างรุนแรง/ การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่' (upheaval) กับพัฒนาการแบบค่อยเป็นค่อยไปเช่นนี้ แต่แม้บางคนอยากใช้คำศัพท์อื่นแทน แต่ผมก็คงเห็นว่ามันยังมีประโยชน์ที่มองประเทศทั้งสองด้วยการออกแบบเดียวกันกับที่ใช้กับประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันอื่นๆ เพราะทั้งสองประเทศต่างก็ทำให้เกิดคำถามเดียวกันคือการเปลี่ยนแปลงแบบเลือกสรรและแสดงถึงปัจจัยเดียวกันที่มีอิทธิพลต่อผลที่เกิดตามมา นอกจากนั้นความแตกต่างระหว่าง 'วิกฤตการณ์รุนแรงแบบฉับพลัน' กับ 'การเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป' นั้นยังออกจะคลุมเครือไม่ชัดเจนและเหลื่อมซ้อนกันอยู่ แม้แต่ในกรณีการเปลี่ยนผ่านที่เห็นว่าเป็นไปอย่างฉับพลันเช่นกรณีการรัฐประหารในชิลีก็เกิดจากความตึงเครียดที่สะสมมาก่อนหน้านั้นแล้วหลายสิบปีจนนำไปสู่รัฐประหารและการเปลี่ยนแปลงอย่างช้าๆ ที่เกิดตามมาอีกหลายสิบปี ผมอธิบายวิกฤตการณ์ในบทที่ 6 และ 7 โดยใช้คำ 'ดูเหมื่อน' เกิดขึ้นอย่าง

ซ้ำๆ เท่านั้น เพราะอันที่จริงวิกฤตการณ์ของเยอรมนีช่วงหลังสงครามนั้น เริ่มจากความหายนะที่บอบช้ำมากที่สุดกว่าประเทศใดๆ ในหนังสือเล่มนี้ เคยประสบ นั่นคือสภาพอันปรักหักพังของเยอรมนีในวันที่ยอมแพ้ใน สงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม ค.ศ. 1945 นั่นเอง ใน ทำนองเดียวกัน ในขณะที่วิกฤตการณ์ช่วงหลังสงครามของออสเตรเลีย ค่อยๆ ปรากฏขึ้นอย่างซ้ำๆ นั้น มันมีจุดเริ่มต้นจากความพ่ายแพ้อย่างน่า ตื่นตระหนกของกองทัพออสเตรเลียถึง 3 ครั้งในระยะเวลาไม่ถึง 3 เดือน

ประเทศแรกในบรรดาสองประเทศที่เป็นวิกฤตการณ์แบบที่ไม่ รุนแรงจับพล้น ได้แก่ เยอรมนีที่แบ่งเป็นสองประเทศช่วงหลังสงครามโลก ครั้งที่ 2 (บทที่ 6) ซึ่งต่างก็เผชิญประเด็นต่างๆ อันเป็นมรดกตกทอดมา จากยูคานาซีในเวลาเดียวกัน ได้แก่ ความไม่เห็นพ้องกันเรื่องระบบของคอร์ดที่ แบ่งชั้นคนในสังคม ความบอบช้ำจากการแบ่งแยกทางการเมืองเป็นเยอรมนี ตะวันตกและตะวันออก ในกรอบความคิดเชิงเปรียบเทียบของผม พบ ลักษณะโดดเด่นในการแก้ปัญหาของเยอรมนีช่วงหลังสงครามจากกรณีต่างๆ ได้แก่ การปะทะกันอย่างรุนแรงมากผิดปกติระหว่างคนต่างรุ่น ข้อจำกัดทาง ภูมิรัฐศาสตร์ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่ และกระบวนการปรองดองและรื้อฟื้นความ สัมพันธ์ที่ดีกับประเทศที่เคยเป็นเหยื่อจากการกระทำอันโหดร้ายของเยอรมนี ในช่วงสงคราม

อีกตัวอย่างหนึ่งของวิกฤตการณ์แบบไม่รุนแรงจับพล้น ได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย (บทที่ 7) ซึ่งสร้างอัตลักษณ์แห่งชาติของตนขึ้นใหม่ ในช่วง 55 ปีที่ผมไปเยือน ตอนที่ผมไปเยือนครั้งแรกเมื่อปี 1964 นั้น ออสเตรเลียดูเหมือนเป็นปราการด่านหน้าไกลโพ้นของสหราชอาณาจักรใน มหาสมุทรแปซิฟิกที่ยังมองเกาะอังกฤษเป็นต้นแบบอัตลักษณ์ และยังใช้ นโยบายออสเตรเลียของคนขาว (White Australia) ที่จำกัดหรือกีดกัน ผู้อพยพเข้าเมืองที่ไม่ใช่คนผิวขาว แต่เวลานั้นออสเตรเลียก็กำลังเผชิญ วิกฤตการณ์ด้านอัตลักษณ์อยู่ เพราะทั้งอัตลักษณ์แบบคนขาวและแบบ อังกฤษขัดแย้งมากขึ้นเรื่อยๆ กับตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ความจำเป็น ด้านนโยบายต่างประเทศ ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ เศรษฐกิจ และ กลุ่มประชากรที่หลากหลายของประเทศ ปัจจุบันการค้าและการเมือง

ออสเตรเลียมุ่งไปที่เอเชีย ท้องถนนในเมืองและมหาวิทยาลัยต่างๆ คับคั่งไปด้วยชาวเอเชีย และผู้มีสิทธิออกเสียงชาวออสเตรเลียก็ทำให้การลงประชามติยิบเลิกรำตำแหน่งประมุขออสเตรเลียของสมเด็จพระราชินีนาถแห่งอังกฤษตกไปด้วยคะแนนที่ห่างกันไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม ออสเตรเลียก็เช่นเดียวกับญี่ปุ่นสมัยเมจิและฟินแลนด์ การเปลี่ยนแปลงต่างๆ นั้นทำอย่างเลือกสรร ยังปกครองประเทศด้วยระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาประจำชาติ และชาวออสเตรเลียส่วนใหญ่ยังสืบเชื้อสายมาจากสหราชอาณาจักร

วิกฤตการณ์ระดับประเทศต่างๆ ทั้งหมดที่กล่าวถึงล้วนรู้จักกันดี และแก้ไขลุกล่วงไปแล้ว (หรืออย่างน้อยก็อยู่ในระหว่างการดำเนินงานมานานแล้ว) ด้วยผลที่เราสามารถประเมินกันได้ สืบเหตุผลที่กล่าวถึงวิกฤตการณ์ทั้งในปัจจุบันและอนาคตซึ่งผลไม่อาจทราบได้ ผมเริ่มส่วนนี้ด้วยกรณีญี่ปุ่น (บทที่ 8) ซึ่งกล่าวถึงในบทที่ 3 แล้ว ญี่ปุ่นในปัจจุบันเผชิญปัญหาพื้นฐานหลายด้าน บางปัญหาที่เป็นที่ตระหนักและยอมรับกันแล้วในวงกว้างโดยคนญี่ปุ่นและรัฐบาลญี่ปุ่น ในขณะที่บางปัญหาไม่เป็นที่ตระหนักหรือกระทั่งถูกปฏิเสธโดยคนญี่ปุ่นในวงกว้าง ในปัจจุบันยังไม่เห็นได้อย่างชัดเจนว่าปัญหาต่างๆ ดังกล่าวกำลังได้รับการแก้ไข อนาคตของประเทศญี่ปุ่นเป็นเรื่องของการเลือกซึ่งแล้วแต่ชาวญี่ปุ่นเองโดยแท้จริง ความทรงจำเกี่ยวกับญี่ปุ่นสมัยเมจิที่เอาชนะวิกฤตการณ์ได้อย่างกล้าหาญจะช่วยให้ญี่ปุ่นในยุคใหม่ประสบความสำเร็จได้หรือไม่?

สองบทถัดจากนั้น (บทที่ 9 และ 10) เป็นเรื่องประเทศผมเองคือสหรัฐอเมริกา ผมระบุถึงวิกฤตการณ์ 4 ประเด็นที่กำลังทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งมีศักยภาพที่จะบ่อนทำลายระบอบประชาธิปไตยและความแข็งแกร่งของคนอเมริกันได้ในช่วงทศวรรษหน้าดังที่เกิดขึ้นแล้วในซิลิโคนอน ผมไม่ใช่ผู้ค้นพบวิกฤตการณ์เหล่านี้เพราะปัจจุบันก็มีการถกเถียงอภิปรายกันเกี่ยวกับวิกฤตการณ์ทั้ง 4 ประเด็นในหมู่ชาวอเมริกันอย่างเปิดกว้างอยู่แล้ว และสำนึกเกี่ยวกับวิกฤตการณ์นั้นก็แพร่กระจายไปทั่วสังคมอเมริกันในปัจจุบัน สำหรับผมแล้ว ดูเหมือนยังไม่เห็นทางออกสำหรับปัญหา 4 ประเด็นดังกล่าว รั้งแต่จะเลวร้ายลง แต่กระนั้นสหรัฐอเมริกาที่เช่นเดียวกับ

กับญี่ปุ่นสมัยเมจิที่มีความทรงจำของตนที่เอาชนะวิกฤตในอดีตโดยเฉพาะ สงครามกลางเมืองยาวนานที่สร้างบาดแผลอันเจ็บปวดและความทรงจำถึง ตอนที่ตนถูกดึงออกจากนโยบายแยกตัวโดดเดี่ยวทางการเมืองให้ร่วมวง สงครามโลกครั้งที่ 2 อย่างปัจจุบันทันด่วน ความทรงจำเหล่านั้นจะช่วยให้ ประเทศของผมผ่านพ้นวิกฤตการณ์เหล่านั้นได้หรือไม่?

ในท้ายที่สุดจะกล่าวถึงภาพรวมของทั้งโลก (บทที่ 11) แม้ใครสักคนอาจรวบรวมรายการปัญหาหายเหี้ยมที่โลกเรากำลังเผชิญ แต่ผมขอ เน้นเฉพาะปัญหา 4 ประเด็นซึ่งสำหรับผมเห็นว่าแนวโน้มที่มีอยู่แล้วนี้หาก ยังดำเนินต่อไปก็ดูเหมือนจะบ่อนทำลายมาตรฐานการดำรงชีวิตของคนทั่ว ทั่วโลกในเวลาหลายสิบปีข้างหน้า โลกเราโดยรวมต่างจากญี่ปุ่นและสหรัฐฯ ที่ทั้งสองประเทศมีประวัติศาสตร์อันยาวนานของอัตลักษณ์แห่งชาติ การ ปกครองตนเอง และความทรงจำถึงปฏิบัติการร่วมกันที่สำเร็จมาแล้ว ทว่า โลกเราไม่มีประวัติศาสตร์เช่นนั้น เมื่อปราศจากความทรงจำเช่นนี้ที่เป็นแรง บันดาลใจให้เรา และเราก็กำลังเผชิญหน้ากับปัญหาที่มีศักยภาพพอที่จะทำ ให้ทั่วโลกประสบภัยร้ายแรงอย่างยิ่งเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ โลกจะ ผ่านวิกฤตการณ์นี้สำเร็จหรือไม่?

หนังสือเล่มนี้สรุปด้วยปัจจัยมหันต์ที่ตรวจสอบผลการศึกษา 7 ประเทศและโลกของเราโดยพิจารณาจากปัจจัยสิบกว่าประเด็น ผม ถามว่าประเทศต่างๆ จำเป็นต้องประสบวิกฤตการณ์เพื่อกระตุ้นให้ทำ การเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงหรือไม่ จำเป็นต้องใช้การตื่นตระหนกจาก เพลงใหม่ที่โคโค่นตโกรฟเพื่อปฏิรูปการทำจิตบำบัดระยะสั้น และประเทศ ต่างๆ สามารถตัดสินใจเปลี่ยนแปลงตนเองโดยไม่ต้องมีการตื่นตระหนกแบบโคโค่นต โกรฟได้หรือไม่ ผมพิจารณาว่าผู้นำสร้างผลกระทบแบบชี้เป็นชี้ตายต่อ ประวัติศาสตร์จริงหรือไม่ ผมนำเสนอแนวทางสำหรับการศึกษาต่อไปใน อนาคตและเสนอแนะรูปแบบของบทเรียนที่อาจได้รับอย่างสอดคล้องกับ ความเป็นจริงจากการตรวจสอบประวัติศาสตร์ ถ้าคนเรา (หรืออาจแค่พวก ผู้นำ) เลือกที่จะคิดใคร่ครวญเกี่ยวกับวิกฤตการณ์ต่างๆ ในอดีตแล้วละก็ การเข้าใจอดีตก็อาจช่วยให้เราแก้ไขวิกฤตการณ์ปัญหาทั้งในปัจจุบันและ อนาคตของเราได้

“การเดินทางอันตรึงตาตรึงใจ สร้างความสว่างไสวทางปัญญา ได้รู้ว่า
ประเทศต่างๆ รับมือกับวิกฤตการณ์อย่างไร เป็นความหวังที่จะ
ช่วยมนุษยชาติทั้งหมดให้รับมือกับวิกฤตการณ์ของโลกเราในปัจจุบัน”

ยูวัล โบอาห์ แอรารี

ผู้เขียน *Sapiens* และ *21 Lessons for
the 21st Century*

“การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ เป็นเรื่องเล่าจากมุมมองส่วนตัว
ที่ยอดเยี่ยมน่าประทับใจเกี่ยวกับประเทศต่างๆ
ในภาวะวิกฤต โดยดูว่าคนเราตอบสนอง
วิกฤตการณ์กันอย่างไรบ้าง
นี่เป็นเวลาที่เหมาะสม
ที่ได้อ่านกันในวันนี้
เมื่อประเทศชาติต่างๆ
ตั้งเครียดและยังต้องเรียนรู้อีกมาก
ว่าจะรอดพ้นจากปัญหาทำลายใหญ่หลวง
เหล่านี้ได้อย่างไร ผมอยากชวน
ให้คุณอ่านกันจริงๆ”

พอล เออร์ลีย์

ผู้แต่งร่วม *Jaws: The Story
of a Hidden Epidemic*

“จาเร็ด ไดมอนด์เป็นหนึ่งในบรรดานักคิดที่ลุ่มลึกที่สุด
และหนึ่งในบรรดานักเขียนผู้ทรงอิทธิพลที่สุดแห่งยุคสมัยของเรา
และทุกยุคทุกสมัย และ *การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่* ก็พิสูจน์ความสามารถ
ในการคาดการณ์อนาคตของเขาในการวิเคราะห์วิกฤตการณ์
ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆ ในห้วงเวลาที่วิกฤตการณ์ระดับโลก
ต่างปะทุขึ้นทั่วโลก นี่ยังถือเป็นผลงานที่มีความเป็นส่วนตัวมากที่สุดของเขา
โดยเขาได้แบ่งปันเหตุวิกฤตของตนเองที่เกิดขึ้นพร้อมกับความคุ้นเคย
เป็นส่วนตัวกับหลายประเทศที่เคยประสบการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่มาก่อน
กับผู้อ่าน จากนั้นได้ถอดบทเรียนเป็นข้อสรุปถึงวิถีจัดการภาวะวิกฤต
ของชาติต่างๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ไม่มีนักวิทยาศาสตร์คนใด
ได้รับรางวัลโนเบลสาขาบรรณกรรมมาก่อน จาเร็ด ไดมอนด์ควรเป็นคนแรก!”

ไบเคิล เซอร์เบอร์

ผู้พิมพ์ *ควาร์ซาส Skeptic*
และเป็นผู้เขียน *Heavens on Earth*

ISBN 978-616-301-720-8

9 786163 017208

ISBN 978-616-301-720-8

Cover : Rabbithood Studio